

91-99

11-34

6 NOV 2011

891. 2-2

734

Յ. Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՇՈՂՈՔՈՐԹԸ

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՎ ԱՐԱՐ

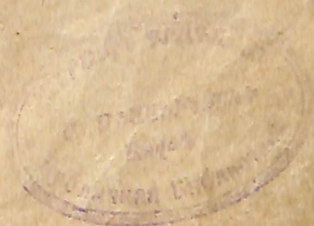
(ՄԵԾԱՆՈՒՆ ԵՐԳԻԾԱԲԱՆԻՆ ԱՆՏԻՊ ԳՈՐԾԵՐԷՆ)

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ

1920

1001 1001 82

891.99
7-34

48

1001
3343

Հեղինակին անհետաժողովին շնորհակալությամբ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԿԱՆ ԳԵՂԱՐԱՆԻ ԼՈՒՐ ՕՐԱԹԵՐԹԻ

Կ. ՊՈՒԼԻՍ

1920

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Անանի երգիծաբան Յ. Յ. Պարոնեանի մեկ անկիպ
կասկերգութիւնն է «Շողոփորք», խնամով պահուած
իր զաւկին ֆոլ, զոր սյուր հրատարակութեան կոչանք:

Իծրախտաբար գործը անաւարտ մնացած է եւ քերեւ
սկնոր համար հեղինակը զայն հրապարակ չէ համար իր
կենդանութեան: Կասկերգութիւնը կը համարի միւսերէն եր-
րորդ արարին ինկերորդ տեսիլը: Հաւանօրէն մեկ ֆաւի
տեսիլներ են միայն որ կը պակսին գործը անբողջացնե-
լու համար: Պարոնեան իր կասկերգութիւնը բաւական
կենդանօրէն եւ դժուարին կացութիւն մը ստեղծելէ ետք,
վերջնական շոժումիւն առջեւ կանգ առած կը բռնի,
չիրենալով զտեղ ելքի գոհացուցիչ եւ շաւազոյն միջոց մը:
Եւ ձեռագիրը բողբած է մեկ կողմ, սպասելով կերպնշմար-
տագրիւնի մը զայն վերջացնելու համար:

Գործը այդ պակասաւոր վիճակին մէջ հրատարակել
անպատեհ պիտի ըլլար. միւս կողմէ «Շողոփորք» կասա-
կերգութիւն մըն է որ արժանի է մեծ երգիծաբանին տա-
ղանդին եւ կը հաւասարի իր միւս կասկերգութիւննե-
րուն «Պաղտատար Աղբար»ին, «Պրոյգ»ին եւ «Արեւելեան
Ասանկարոյժ»ին եւ կրնայ մեր ազգային քեմական ար-
տարութիւններուն մէջ արժանաւոր տեղ մը գրաւել եւ
շաշտապէս եւ հաւանօրէն կերպացուիլ:

Ասոր համար ահա՛ համարձակեցայ կասկերգութիւ-
նը անբողջացնել իմ կողմէս աւելցնելով մեկ ֆաւի տե-
սարաններ եւ շոժում մը տալով ստեղծուած կենդան-
ութեան:

Եւս հաւանական է որ Պարոնեան բողբումիւն տար-

քեր և շաւաղն Կերպով պիտի վերջացնէր իր խաղը, երբ
երբեք ձեռնարկէր գնչն աւարեցնու:

Չեմ գիտեր քի իմ Երեւանցիս զի Կերպարարիս Կերպար-
արիս Կ: Ամեն պարագային՝ ամբողջացնելով խաղը կը
յուսում ծառայութիւն մը մասնակցէր Հայ բարձրիկն, անոր
ազգային կասկերգական խաղացողականի միայն հաս մըն
ալ աւելցնելով:

«Շողոմոս»-ը գրում է, հասկնալով, 30-35 տարի
ստաց և բնականաբար սցե ասեկունս աշխարհաբարով:
Պէտք զգացի յեզրական փոփոխութիւններով՝ աչք
աշխարհաբար մօտեցնել այսօրուսին, և կարծեմ Պա-
րոնեան պիտի չբացապարտէր զիս այս արագութեան հա-
մար:

Ահա՛ իմ աշխատակցութեան փոփոխութիւնն անկան
բաժինը:

ԵՐՈՒԱՆԻ ՕՏԵԱՆ

Սկսեցանք 1920

ՇՈՂՈՔՈՐԹԸ

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՔ ԱՐԱՐ

Ա Ն Զ Ի Ն Ք

ԹԱԴԷ	Սիրահար Սօֆիի, 60 տարեկան
ԹԵՐԷԶԱ	Թաղի փոքր 40 տարեկան
ԱՐՇԱԿ	Եղբորդի Թաղի, սիրահար Սօֆիի
ԲԱՐԹԱՄ	Ծառայ
ՊԱՊԻԿ	Շողոմոս
ՅՈՒՍԷՓ	Սօֆիի հայրը
ԱՅՅԻ	Յովսէփի աղջիկը, 20 տարեկան
ՏԻԳՐԱՆ	Սօֆիի սիրականը
ԴԻՈՐԳ	Ծառայ

Ա Ր Ա Ր Ա.

(Զարդարուն արան մը)

ՏԵՍԻՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԹԱԴԷ ԵՒ ԹԵՐԷԶԱ

Թերեզա.— Առաջանց կանաչ ինձի հետ խօսել
ուղիւղէ պատճառը ինչ է հարցը:

Թաղի.— Կարեւոր գործի մը վրայօք կ'ուղևմ քե-
զի հետ խորհրդակցել:

Թերեզա.— Անպարտաւորով զիս տեսնել ուղիւղ
կասկածներ կը յարուցանէ մտքիս մէջ. արդեօք զե-
լուր մը պիտի տեսնեմ:

Թադի.— Ընդհակառակը, լուր մը՝ որ ինչ աւելի քեզի ուրախութիւն պիտի պատճառէ:

Թերեզա.— Չրսն ուր քու ուրախութեանդ զի ալ շուտ մը մասնակից ընելու համար էր որ հետ տեսնուիլ ուղեցիր:

Թադի.— Այո՛, մեր ընտանիքին երջանկութիւն մը կը պատրաստուի:

Թերեզա.— Կ'աղաչեմ, շուտ բռն:

Թադի.— Ամուսնութեան մը վրայ է խնդիրը:

Թերեզա.— Ամուսնութեան վրայ... (մեկտախ) արդեօք Արշակին վրայ ունեցած սէրս իմանալով մեզ կարգէ՞լ որոշեց:

Թադի.— Թէպէտեւ ես կրնայի ինքըր զխուս գործը լինցնել, բայց քենէ ալ խորհուրդ հարցնել ուղեցի անգամ մը:

Թերեզա.— Հարկաւ, դուն ինչ մեծ ըլլալով կրնաս աւելի աղէկ խորհիլ, և ես ալ միշտ քեզի հետզանդելու պարտաւոր եմ (մեկտախ) ո՛ւր էր թէ՛ ժամ առաջ լիննար սա գործը:

Թադի.— Եւ կրնաս ապահով ըլլալ որ ընտրութեանս մէջ ալ չեմ խաբուիր:

Թերեզա.— Այո՛:

Թադի.— Եւ ընտրածս օտարական մը չէ, դուն ալ կը ճանչնաս զինքը:

Թերեզա.— Թերեւս, (մեկտախ) Արշակն է, (քարձր) քու ընտրածդ ես ալ կ'ընդունիմ:

Թադի.— Ապրի՛ս սիրելի քոյրս, շնորհակալ եմ որ եղբորդ բրածին և ընկերքին միշտ հաւանութիւն կուտաս և երբէք ընդդիմութիւն չեա ընէր:

Թերեզա.— Եւ ի՞նչպէս կրնամ ընդդիմութիւն ընել քանի որ միշտ մեր ընտանիքին բարեքին համար կ'աչխառնի:

Թադի.— Եւ իմ ընտրածս ալ մեր ընտանիքին պատիւը պիտի աւելցնէ:

Թերեզա.— Այո՛:

Թադի.— Համեատ, ագնիւ ընտրութեան տէր:

Թերեզա.— Այո՛:

Թադի.— Ըստ բաւականին ուսեալ, հեղաբարոյ, ամէնուն հետ քաղցրութեամբ վարուող:

Թերեզա.— Այո՛:

Թադի.— Ինքն ալ դեռ հաղիւ քսան տարեկան կայ:

Թերեզա.— Այո՛, (մեկտախ) ա՛լ տարակոյս չմնաց, Արշակն է:

Թադի.— Ի՞նչպէս է բրած ընտրութիւնս:

Թերեզա.— Շատ աղէկ է, եղբայրս, շատ աղէկ:

Թադի.— Ըսել է որ գէմ չպիտի կենաս:

Թերեզա.— Ամենեւին:

Թադի.— Ապրիս սիրելի քոյրս, ես ալ հիմայ հանդարտ սրտով կը բանամ գործը, վերջապէս, սիրելի քոյրս, անա այս ամէնը նկատելով որոշեցի որ կարգուիմ:

Թերեզա.— Ի՞նչ կ'ըսես:

Թադի.— Որոշեցի որ կարգուիմ, սիրելի քոյրս:

Թերեզա.— Դո՛ւն...

Թադի.— Այո՛, ես (շուրջը նայելով) ինչ ուրիշ մարդ կայ հոս:

Թերեզա.— Դո՛ւն պիտի կարգուի:

Թադի.— Այո՛:

Թերեզա.— Դո՛ւն կնիկ պիտի տունս:

Թադի.— Այո՛:

Թերեզա.— Դո՛ւն պիտի նշանուի:

Թադի.— Այո՛:

Թերեզա .— Դո՛ւն :

Թադի .— Ես :

Թերեզա .— Հա , հա , հա . դո՛ւն հա , հա , հա , պի . . .
հա , հա , հա , աի . . . հա , հա , կար հա , դր . . . հա , հա , վիս
հա , հա , հա , հա , հա :

Թադի .— Խնդարու ի՞նչ կայ :

Թերեզա .— Հա , հա , հա , հա :

Թադի .— Ինչո՞ւ կը խնդաս (Թերեզա կը խնդայ) ա՛յ
համբերութիւնս կը հասնի (Թերեզա իբր քե խնդար
քունէ կը ցանայ եւ չի կրնարուն՝ աւելի փակփակածայն կը
խնդայ) բայց ի՞նչ կայ խնդալու :

Թերեզա .— Խնդալու բան մը չի կայ (կը խնդայ)
բայց իմին խնդալու եկաւ (աւելի փակփակածայն) փառք
Աստուծոյ ի՞նչ կայ խնդալու :

Թադի .— Ի՞նչ գիտնամ , բրածդ խնդութիւն է
(Թերեզա կը խնդայ) ա՛յ հիմայ կը ճաթիմ , կորիւր առ-
ջեւէս , անամօ՛թ , սենեակդ քաշուէ խայտառակ (Թե-
րեզա խնդարալ կ'երթայ) : Քիչ մնաց որ առտուն փորձան-
քի պիտի հանդիպէինք , սըւոր նայէ մէյ մը , անդդամ ,
զինքը մարդու տեղ դրինք եւ խօսք հարցուցինք . եթէ
գիտնայի որ ասանկ պիտի խնդար կը կանչէին՝ զինքը ,
իրեն խորհուրդ կը հարցնէին :

ՏԵՍԻՒ Բ.

ՆՈՅՆ , ՊԱՊԻԿ

Թադի .— Այնպէս չէ՞ , ճշմարիտը գրուցէ :

Պապիկ .— Այնպէս է :

Թադի .— Տեսա՞ր ճշմարտախօս մարդը , զարմանա-
լին հոս է որ ես իրեն խնդալու խօսք մը չըրի :

Պապիկ .— Զարմանալին հոս է որ դուք իրեն խոս-
դարու խօսք մը չըրիք :

Թադի .— Ես իրեն ամէն բան տեղն ի տեղը պատ-
մեցի :

Պապիկ .— Դուք իրեն ամէն բան տեղն ի տեղը
պատմեցիք :

Թադի .— Մանաւանդ թէ՛ իրեն ալ կարծիքը հար-
ցուցի :

Պապիկ .— Այո՛ , իրեն ալ կարծիքը հարցուցիք :

Թադի .— Իրաւունք չունիմ բարկանալու :

Պապիկ .— Ի՞նչպէս չունիք , բարկանալու լիւրջի
իրաւունք ունիք , ե ինչո՞ւ պիտի զրկուէիք բարկա-
նալու իրաւունքէն :

Թադի .— Խնդրին ինչ բլլալը գիտէք :

Պապիկ .— Այո՛ , գիտեմ :

Թադի .— Կարծեմ չէք գիտեր :

Պապիկ .— Ո՛չ , չեմ գիտեր :

Թադի .— Միտքս դրի որ Սօֆին կնութեան անոնեմ
այս գիտաւարութիւնս քրոջս յայանեցի , առջի բերան
ինքն ալ հաւանութիւն տուաւ , վերջը սկսաւ խնդալ .
խնդալու ի՞նչ կայ հոս :

Պապիկ .— Խնդալու բան մըն ալ չկայ :

Թադի .— Եւ կարծեմ իմ ամուսնութեանս վրայ
բոլոր աշխարհ պիտի ուրախանայ :

Պապիկ .— Հարկաւ :

Թադի .— Կարծեմ ապօրինաւոր բան մը չէ բրած-
նիս , մէկ մարդու մը կնիկ մը պէտք է :

Պապիկ .— Այո՛ , պէտք է :

Թադի .— Սօֆին ալ , սիրուն , աղուոր , մառադա-
աղջիկ մըն է , ե կարծեմ զիս շատ պիտի սիրէ , վրաս
պիտի գուրգուրայ :

Պապիկ.— Ձեր անձին վրայ անանկ յատկութիւններ ունի՞ք՝ որոնցմով քաղաքիս աղջիկներուն սիրտը գրաւած էք (Թարե իր վրայ ակնարկ մը կը ձգէ)։ շատ աղջիկներ կը ճանչնամ որոնք ձեզի սէր տուած էին, բայց սիրտերնէն չկրնալ բանալուն չամար հաղեցան, մաշեցան և հողը գրկեցին։ Դեռ առջի օրը աղջիկ մը մեռաւ, այս աղջիկն ալ ձեր քաղաքին սիրտնարաւ էք (Թարե կը փայտէ)։ աղջկան մէկն ալ ասկէ ամիս մը ստաջ մեռաւ, աս աղջիկն ալ ձեր աչքերուն յափրշտակուած էք (Թարե աջփոր կը դարձնէ)։ անցեալ շաբթու աղջիկ մը մեռաւ, աս ալ ձեր խօսքին զարնուած էր։ ներեցէք ինձ բակ ուր դուք մեծ քարդ կ'ընէք աղկներուն մէջ։

Թարե.— Մինչեւ հիմայ չէի գիտեր ասոնք։

Պապիկ.— Ասոնցմէ զատ դուք անանկ յատկութիւն մը ունի՞ք որ ասոնց ամէնքը կը գերազանցէ։ Դուք կատարեալ փիլիսոփայ մըն էք։

Թարե.— Ինչ կ'ըսէք, սխալ չըլլայ։

Պապիկ.— Կարծեքիս մէջ երբէք սխալած չեմ։

Թարե.— Բայց ես չեմ գիտեր փիլիսոփայ ըլլալու։

Պապիկ.— Հարկաւ չպիտի գիտնար, և այդ չգիտնալնիդ է որ կ'ապացուցանէ թէ՛ փիլիսոփայ էք, որովհետեւ փիլիսոփաները չեն գիտեր ինչ որ գիտեն, և ճիշդ ասոր համար է որ երեւելի փիլիսոփայ մը ըսած է թէ՛ «զայս միտն գիտեմ զի ոչինչ գիտեմ»։

Թարե.— Ա՛հ, եթէ փիլիսոփայ ըլլալու ժամ մը տա՞մ գիտնայի, ես գիտէի թէ՛ ինչպէս կը պատասխանէի քու՞ն (ինկզին ծանրեմ ծախելով) և արդարեւ զարմանայի է փիլիսոփայութիւնը, երբեմն մարդուն անանկ կուգայ որ բան մը չի գիտեր, ինչպէս որ ինձի եղաւ հիմա, երբեմն ալ անանկ կուգայ որ ամէն բան

գիտէ։ Ճշմարիտ փիլիսոփայութիւնը կ'ըսեն թէ՛... փիլիսոփայական ճշմարտութիւն մըն է։

Պապիկ.— Այո՛։

Թարե.— Ամուսնութիւնն ալ փիլիսոփայութիւն մըն է, և ասկէ կը հետեւի թէ՛ Սօֆիին հետ կարգուելիս ապօրինաւոր չէ։

Պապիկ.— Ամենեւին։

Թարե.— Եւ մանաւանդ թէ խնդալու բան մըն ալ չկայ։

Պապիկ.— Բնաւ երբէք։

Թարե.— Ուստի պէտք է որ հարսնէքդ դալ շաբթու ընենք։

Պապիկ.— Այո՛, դալ շաբթու ընելու է, որովհետեւ ուշացնելու ըլլաք նէ՛ բամբաստանքի տեղի կուտար։

Թարե.— Ձէ, քիչ մը ուշացնելու է։

Պապիկ.— Ես պիտի ըսէի, քիչ մը ուշացնելու է, որովհետեւ շուտ ըլլայ նէ՛ ամէն մարդ կատկածի կ'երթայ։

Թարե.— Բայց չէ, շուտ ընեմ պիտի։

Պապիկ.— Իմ միտքս ալ ան եկաւ, շուտ ընելու է, որովհետեւ ուշ ըլլայ նէ՛ շար լեզունները ուղածնուն պէս մեկնութիւն կուտան։

Թարե.— Վաղը պէտք է որ Սօֆիին հօրը հետ այս գործին վրայօք խօսինք։

Պապիկ.— Այո՛, մէկտեղ կ'երթանք և կը խօսինք, ապահով եղիր որ շատ գոհ պիտի ըլլայ։

Թարե.— Երթանք ճաշելու և այս խնդրին վրայ աւելի երկարօրէն խօսելու։

ՏԵՍԻՍ Գ.

ՆՈՅՆՔ, ԱՐՇԱԿ

Արշակ.— Հա՛յր, կ'ուզէի ձեր հետք առանձին տեսնուիլ:

Թադի.— Հիմա ժամանակ չունիմ, ասկէջ դատ փելիստփաները չեն կրնար առանձին տեսնուիլ (կ'երթայ Պապիկին ձեռքով նշան կ'ընէ որ ինք ալ գայ):

Արշակ.— Փելիստփաները չեն կրնար առանձին տեսնուիլ. ի՞նչ խօսք է ասիկա, խօսք մը որուն չարագրութիւնն ալ դէշ է, արտասանութիւնն ալ, բնաւ քրականական կանոն չկայ մէջը:

Պապիկ.— Որ բառ օրէ կը տկարանաւ դուն Արշակ, միտքդ չառ մի՛ յոգնեցներ, չառ մը երեւելի հանճարներ ժամանակէն առաջ մեռած են իրենց միտքը չառ յոգնեցնելուն համար:

Արշակ.— Միտքս չառ չեմ յոգնեցներ, օրը բնդամէնը չորս հատը փելիստփայական դերքեր կը կարգամ և քանի չափ ոտանաւոր կը գրեմ. օրինակի համար հիմա սա ոտանաւորը գրեցի (կը կարդայ).

Միւնջ արշաղուսին արեւն քարդ ի քարդ

Ո՛հ, ո՛հ, վիշտ մարդկային չգայր ի գայր

Աւա՛ղ, քարե՛, եղո՛ւկ, փա՛յ ինձ

Մե՛ս ի մե՛ս շի՛ք առ շի՛ք վե՛ս ի վե՛ս

Սա ալ կայ որ դեռ վրայէն անցած չեմ:

Պապիկ.— Հիմա երեսդ ի վեր դովել չլլայ, չառ ոտանաւորներ տեսած եմ և զգածուած չեմ, ինչու որ անոնք բառերու կոյտ են. խի ձերիններուն ամէն մէկ տողը, ամէն մէկ խօսքը, ամէն մէկ բառը, ամէն մէկ վանկը, ամէն մէկ երկբարբառը, ամէն մէկ գիրը, ամէն

մէկ ստորակէտը, ամէն մէկ կէտը, միտք մը, խնայտ մը, ողբ մը կը պարունակէ: Ասկէջ դատ ձեր լեզուն չառ սահուն է, բառերը անանկ կանոնաւոր իերպով և չափով իրարու քով գրուած են, որ լեզուն բնաւ չյոգնիր զանոնք արտասանած ժամանակը. օրինակի համար ի՞նչպէս սկսած էր առաջին տողը (Արշակ կը կարդայ, Պապիկն ալ մատուցներուն վրայ յանգնէր կը հաւնէ) խիստ բնութի է, բայց ասոնք գրած ժամանակնիդ դժուարութիւն մը չէ՞ք խմանար:

Արշակ.— Ուրիշ մը գրելու բլլալն է կ'իմանայ, բայց ինձի բնական բլլալով բնաւ չեմ յոգնիր:

Պապիկ.— Եւ ինչո՞ւ ողբերգութիւններ չէ՞ք գրեր:

Արշակ.— Իմ գրելիք ողբերգութիւններս համակարգուկարող զերասան չի կայ. առջի օրը քանի մը ողբերգութիւններ ձեռքս անցան, կարդացի, ո՛վ Աստուած իմ, ողբերգութիւն բառելու արժանի չեն. անոնք բայէն առաջ է գրուեր, ասի խնդիրը զուին ասեր զացի է, ներգործական բայը իր խնդիրը կը փնտռէ, անուն բային իր բայը կը փնտռէ, յատկացեալ կայ, յատկացուցիչ չի կայ, երկու կանգուն երկայնութեամբ բառի մը քովը մէկ բիծաչափ պզտիկութեամբ բառ մը գրուած է. խորթ բառերը մէջը կը վխտան, մէջը իմաստ չի կայ. ողբերգութեան կանոն չի կայ, քերականութեան կանոն չի կայ, ութը մասունք բանիի կանոն չի կայ, ճարտասանութեան կանոն չի կայ, օրինակի համար սա չորս տող է, ինքզինքս գովելու համար չեմ ըսեր, բայց տես ի՞նչ անուշ է (ձեռքով կը կարդայ) դեռ վրայէն ալ անցած չեմ:

Պապիկ.— Շատ աղուոր է, ներեցէք որ հօրդ քովը երթամ (կ'ընէ եւ կը մննէ) անգամ մըն ալ կարդայ կ'ազաչեմ սա ոտանաւորը (կը կարդայ):

Արշակ.—Դեռ վրայէն ալ անցած չեմ:

Պապիկ.—Ցաւօք սրտի կը բաժնուիմ ձեր ոտանաւորէն (կ'եղևե եւ կը մեկնէ) մոռցայ բռնելու որ տակը տալէնք սա ոտանաւորը:

Արշակ.—Ձեռ յուսար որ այս ոտանաւորը չարելու կարող գրաշար գտնուի, դիտէ՛ք թէ՛ ո՛րչափ ցաւալի է զգալ և ուրիշներուն չկրնալ զգացնել:

Պապիկ.—Շատ ցաւալի է:

Արշակ.—Մտրդս այս ցաւուն չկրնալով դիմանալ կը մեռնի իսկ:

Պապիկ.—Ես շատերը կը ճանչնամ որ զգացածնին ուրիշներուն չկրնալ զգացնելուն համար մեռեր են: Դուք ազէկ կը դիմանաք կոր:

Արշակ.—Օրինակի համար սա ոտանաւորը գրած եմ, բայց միտքը ի՞նչ է, ի՞նչ խմտտ կը պարունակէ, ի՞նչ արուեստով գրուած է, ասոնք հասկցող չկայ, կարդամ ու մտիկ ըրէ (կը կարդայ) դեռ վրայէն ալ անցած չեմ:

Պապիկ.—Կը ցաւիմ որ հասկցող չի կայ (կ'երթայ):

ՏԵՍԻՒ Դ.

ԱՐՇԱԿ, ՎԵՐՋԸ ԲԱՐՔԱՍ

Արշակ.—Կիրթ ճաշակի տէր է այս մարդը, խիստ քիչեր կան ասոր նման որ ոտանաւորի մը յարգը ճանչնան: Բայց թողունք հիմա այս խօսքերը և մեր սիրոյն վրայ խորհինք: Երկու ամիսէ ի վեր է որ բուն սիրով մը կը սիրեմ Սօֆին և միշտ սիրոյս վրայ ոտանաւորներ կը գրեմ: Ի՞նչ ընեմ՝ կը սիրեմ, բանաստեղծ եմ, բաւական ատեն պահեցի այս գաղտնիքը, և

երբ այսօր հօրս բանալու պատրաստուեցայ, ժամանակ չունիմ բռնալ: ♡

Բարբառ.—(Աւելը ձեռքը) Տան մէջ բան մը կը դառնայ այսօր, բայց չի կրցի հասկնալ:

Արշակ.—Բարթամ, սոսկ քիչ մը երեսս նայէ (Բարբառ կը նայի) բան մը գուշակեցիք:

Բարբառ.—Այո՛, գուշակեցի որ քանի մը օրէ ի վեր խիստ տխուր էք, և թէ օրէ օր տկարանալու վրայ էք, այնպէս որ տեսողը պիտի կարծէ թէ՛ ուրիշ գերեզմանատուն մը փոխադրելու համար քեզի գերեզմանէն հաներ են և չկրնալով փոխադրել մոռցեր են ասջի գերեզմանիդ մէջ թաղելու:

Արշակ.—Ի՞նչ կը նշանակէ այդ տկարութիւնը:

Բարբառ.—Կը նշանակէ թէ՛ կերակուր քիչ կ'ուտէք:

Արշակ.—Ի՞նչ կը նշանակէ կերակուր քիչ ուտելը:

Բարբառ.—Կը նշանակէ թէ՛ (մեկտախ) կերակուր ներքէն ձեզի ալ չեն բաւեր ինչպէս նաեւ մեզի (բարձր) կը նշանակէ թէ յիսորժակ չունիք:

Արշակ.—Ահ, Բարթամ, (քեզն յոկեղով) երբ աչքերս գոցուին՝ Սօֆին կը տեսնեմ, երբ աչքերս բացուին՝ Սօֆին կը փնտռեմ, և ահա այս է տկարութեանս պատճառը. թող պարկայք կենացս թելը կտրեն եթէ երբէք չպիտի արժանանամ Սօֆիին ամուսին ըլլալու. թող անողոք ժամանակը իր հատու մանդաղովը հնձէ զիս, եթէ ճակատագիրք կը խաբեն զիս, և դուք, ո՛վ Ողբեպոսի դագաթը նստող Աստուածք (Բարբառը վեր կը նայի) թափեցէ՛ք ձեր կայծակները իմ վրայ (Բարբառը փախնալով փախչել կ'ուզէ) շանթահարեցէ՛ք զիս, եթէ սիրոյս տառակայն ինձ չպիտի չնորհէք. այո՛, կայծակնահար ըրէք զիս:

Բարբառ.— Զգէ որ վախճիմ:

Արշակ.— Մի՛ վախնար Բարթամ, ասանք բանաստեղծական դարձուածքներ են, ո՛հ, Բարթամ, զիտես արդէն որ Սօֆին կը սիրես:

Բարբառ.— Այո՛, գիտեմ:

Արշակ.— Զրկայ որ մէկու մը բռն:

Բարբառ.— Չեմ բռն:

Արշակ.— Երթամ քիչ մը հանգչելու, հայրս դուռն պէս խնձի իմաց տուր:

Բարբառ.— Շատ աղէկ:

ՏԵՍԱԼ Ե.

ԲԱՐԹԱՍ, ՎԵՐՁԸ ԹԷՐԷՁԱ

Բարբառ.— Սրբոր նայէ քիչ մնաց որ վախճն շունչս պիտի կտրէր, ելեր խնձի կ'ըսէ որ բանաստեղծական դարձուածքներ են եղեր. գիտնին տակը անցնին բանաստեղծութիւնդ ալ, դարձուածքներդ ալ. ասանկ մարդ վախճնել կ'ըլլայ, աս ի՞նչ թեթեւութիւն է. արդէն քաջածնորս քիչ էին, մէջ մըն ալ աս ելաւ, (արտի մը փայ կը նստի) ծառայութեան պէս տաժաւնելի բան չկայ... ինքզինքս ճանչցած օրէս ի վեր անձիս համար բնաւ աշխատած չունիմ, ինչու որ անձիս տէրը չեմ. նստիլ ուղած ատենդ ել կ'ըսեն, ելլել ուղած ատենդ նստէ կ'ըսեն: Աստուրնէ մինչեւ իրիկուն ասդին վաղէ անդին վաղէ, գիշերները մինչեւ ժամը տասը նստէ՛, աստուռն ալ կանուխ ել, մարդս չի՛ հիւսնդնար, հարկաւ կը հիւսնդնայ, բայց իմ գործերու անհաւի շատ են որ հիւսնդ ըլլալու ժամանակ չեմ կրնար գտնել: Հագիւ թէ քիչ մը պիտի նստիս, ու

ընտրող կը կանչէ (կնկան ձայնով) Բարթամ, Բարթամ, ի՛նչ կայ սա պիտարիլ օրիորդ Մարիցային տար և ըսէ որ ձերմակ ծաղիկները հանէ ու տեղը կարմիր գնէ: Կ'երթաս աս գործը կը լինցնես կուգաս, մէջ մըն ալ անդիէն Արշակը կը կանչէ— Ի՛նչ կայ, սա նամակը օրիորդ Սօֆին տար, սպասէ ու պատասխանը բեր. աղէկ որ շատ անգամներ նամակը ձգելուս պէս կ'առնեմ կը քալեմ ու պատասխան չգրեց կ'ըսեմ, ինչու որ պատասխանը բերելու ըլլաս նէ՛ պատասխան մըն ալ ասկէց պիտի տրուի, աս պատասխան, ան պատասխան, աս պատասխան ան պատասխան, աս պատասխան ան պատասխան (Թերեզա կը մտնէ) աս պատասխան, ան պատասխան, աս պատասխան (Թերեզա կը տեսնուի սիւ շուտով կ'սկսի աշխ):

Թերեզա.— Ի՛նչ կ'ըսէիր Բարթամ:

Բարբառ.— Կ'ըսէի թէ այս տան մէջ շատ երջանիկ կեանք մը կը վարեմ և թէ մինչեւ վերջին շունչս ձեզի երախտապարտ ըլլալու եմ (կ'աշխ):

Թերեզա.— (Ինքնիրեն) Եղբորս ամուսնութիւնը միտքս զալուէն պէս, չեմ կրնար խնդալս զապել, ծաղրելի ամուսնութիւն մը պիտի ըլլայ և ամէնուն բերանը պիտի իցնանք. բայց ի՛նչ փոյթ խնձի, ես իմ գործիս նայիմ, այսօր, պէտք է որ սիրտս բանամ Արշակին. չեմ յուսար որ սէրս մերժէ, ինչու որ առջի օր Պապիկը ըսաւ թէ՛ քեզի պէս նորատի և աղուոր կին մը ունենալը Արշակին մեծ պատիւ է. ուստի մէջերնիս խօսքը լինցնելէ վերջը անգամ մըն ալ եղբորս հարցընեմ, թէպէտեւ անիկա չհաւանի ալ նէ՛ ես դարձեալ գործը լինցնեմ... կարծեմ Արշակն է:

ՇՈՂՈՔՈՐԴԸ

1001
343

ՏԵՍԻՒ Զ.

✓ ՆՈՅՆՔ ԵՒ ԱՐՇԱԿ

Արշակ.—Հայրս դեռ ճաշէն չեղաւ:

Բարքաւ.—Ո՛հ, ինձ հրամայեց որ առ տեղը աւելեմ, կարելի է որ հիմայ հոս գայ:

Արշակ.—(մեկուսի) Գալուն պէս կը յայտնեմ գաղտնիքս իրեն:

Թերեզա.—(մեկուսի) Հեառ խօսելու ժամանակն է, բայց սա ապուշը հեռացնենք նախ. Բարթա՛մ դնա նայէ դուռը բաց է: (Բարքաւ կ'երթայ) Ժամանակէ մը ի վեր ամբողջին մը կը տեսնեմ վրադ Արշակ, ի՞նչ է պատճառը արդեօք:

Արշակ.—Պատճառը մի՛ հարցըներ Թէրէզա, այն որ բանապտեղծ է, ժամանակ ժամանակ կը փոխուի:

Թերեզա.—Բայց այդ պատճառը ինչ պահելու չես, ինչու որ չորս տարու էիր երբ հայրդ ու մայրդ մեռնելով, անոք և անօգնական մնացիր, և այն ատեն եղբայրս քեզ հոս բերաւ և իբր հայր զքեզ խնամելով...

Բարքաւ.—Բա՛ց է:

Թերեզա.—Գնա գոցէ՛. գրեզ խնամելով մեծցուց, և մենք ալ իրարու հետ իբր եղբայր և քոյր կը վարուէինք այն ատենէն ի վեր:

Արշակ.—Այո, Թէրէզա քեզի միշտ երախտապարտ եմ:

Թերեզա.—Այնչափ գաղտնիքներ կը հաղորդէինք իրարու, մէկտեղ կը պարտէինք, մէկտեղ կը զուարճանայինք, իրարմէ կ'սովածելու տեղի չունէինք, և ի՞նչ է այսօր գլուխդ կախած երեսո նայիլ չես ուղեր (մեկուսի) ան ալ զիս կը սիրէ, բայց ան ալ ինծի պէս չհամարձակիր բացուելու:

Բարքաւ.—Գոցեցի:

Թերեզա.—Գնա բաց:

Արշակ.—Ինչո՞ւ համար կ'ուղես գաղտնիքիս տեղեկանալ օրիորդ, միթէ ամէն բան Պ. Թադէի հրամանով չի՞ կատարուիր. պիտի կրնա՞մ վիշտերուս դարման տանիլ երբ եղբայրդ դէմ կենալ ուղէ (մեկուսի) ո՛հ Աօֆի:

Թերեզա.—(մեկուսի) Սկսաւ բացուիլ (քարձ) եթէ եղբայրդ դէմ կենայ, ես կրնամ առանց անոր խօսքին ականջ կախելու...

Բարքաւ.—Բացի:

Թերեզա.—Գնա՛ գոցէ. ես կրնամ առանց անոր խօսքին ականջ կախելու քեզի դիւրութիւն ընել և զքեզ երջանկացնել. ո՛հ, գաղտնիքդ մի պահեք ինչ Արշակ, կ'աղաչեմ, յայտնէ սիրտդ:

Բարքաւ.—Գոցեցի:

Թերեզա.—Գնա բաց:

Բարքաւ.—Օրիորդ թէ որ կ'ուղէք վարը զբանքով կայնիմ, ասկէց իմաց տուէք ինծի, բաց ըսէք նէ կը բանամ, գոցէ ըսէք նէ կը գոցեմ:

Թերեզա.—Գնա դուռը բաց կ'ըսեմ, մտիկ ընելու ժամանակ չունիմ: Խօսէ՛ Արշակ:

Արշակ.—Ա՛հ, Թէրէզա, սէրը...

ՏԵՍԻՒ Է.

ՆՈՅՆՔ, ԹԱԴԷ

Թադէ.—(մեկուսի) Սէրը (քարձ) ո՞ւր է Բարթա՛մ:

Թերեզա.—Հոս չեկաւ:

Թաղի.—Հրամայած էի իրեն որ հոստեղը աւլէ.
 ո՞ր ծակը մտաւ անպիտանը:

Առջակ.—Հոս չեկաւ. հա՛յր քեզի խօսք մը
 ունէի:

Թերեզա.—Եղբայրս, կ'ուզէի քեզի հետ առանձին
 տեանուիլ:

Թաղի.—Հիմա ժամանակ չունիմ, ստիպողական
 դործեր ունիմ կատարելու, առանձին թողէ՞ք զիս,
 (կ'երթամ) պէտք է որ վրաս դուխս քիչ մը շակեմ,
 այս հագուստներով չեմ կրնար Սօֆիին ներկայանալ...
 քայց ո՛ւր կորսուեցաւ սա թշուառականը... այս ծա-
 ռան ինծի ողջ ողջ գերեզման պիտի իջեցնէ, ստակովս
 պիտուս փորձանք առեր եմ թշուառականը:

Բարբալ.—Էյ օրիորդ, բանա՞մ թէ գոցեմ...
 դուք... ներսը հոս...

Թաղի.—Սենդեցա՞ր ինչ եղար:

Բարբալ.—Չէ:

Թաղի.—Ո՛ւր էիր երկու ժամէ ի վեր:

Բարբալ.—Դուռը բացի:

Թաղի.—Վերջը:

Բարբալ.—Վերջը գոցեցի:

Թաղի.—Էյ վերջը:

Բարբալ.—Վերջը դարձեալ բացի:

Թաղի.—Ո՞վ էր այս հրամանները քեզի առողը:

Բարբալ.—Ձեր քոյրը, օրիորդ Թերեզան.

Թաղի.—(մեկուսի) Ամէն բան կը հասկնամ, ա՛յ
 կասկածներս փարատեցան, Արշակի հետ առանձին
 մնալ ուզելուն համար անիկայ հեռացնելու աշխատե-
 ր է, և արդէն ներս մտած առանս ալ «սէքը» կ'ըսէր Ար-
 շակ:

ՏԵՍԻԼ Բ.

ՆՈՅՆՔ, ԹԵՐԷԶԱ

Թերեզա.—Իմացայ որ դուրս պիտի ելլաս եղեր,
 կը խնդրեմ որ դուրս չեկած ինծի մտիկ բնելու հաճիս:

Թաղի.—Ըսէ ահսնեմ. դուրս ե՛լ Բարթամ: Ար-
 դէն ըսելիքդ ես գիտեմ, կեցիք ըսեմ, Արշակը կը սի-
 րես այնպէս չէ՞:

Թերեզա.—Այո՛, եղբայր, և միտքս դրի զինքը
 ինծի ամուսին բնել:

Թաղի.—Ան ալ քեզ կը սիրէ՞:

Թերեզա.—Այնպէս կը հաւատամ:

Թաղի.—Այս խնդրոյն վրայ իրարու հետ խօ-
 սա՞ծ էք:

Թերեզա.—Ամենեւին:

Թաղի.—Շատ աղէկ. սենեակդ քաշուէ՛, ես Ար-
 շակին հետ կը խօսիմ և պէտք եղածը կը տնօրինեմ,
 բաւական է որ ան ալ քեզ սիրէ:

Թերեզա.—Ինծի համար կը մեռնի:

Թաղի.—Երանի թէ ճշմարիտ ըլլար:

Թերեզա.—Ես սենեակս կը քաշում եղբայրս, և
 կը յուսամ որ չեմ մոռնար ժամ առաջ Արշակին հետ
 խօսելու. ես ալ կը փափաքիմ որ քու ձեռքովդ կա-
 տարուի այս գործն ալ, որովհետեւ մեծ եղբայրս ես:
 (կ'երթայ)

ՏԵՍԻԼ Թ.

ԹԱՂԷ, ՎԵՐՋԸ ԱՐՇԱԿ

Թաղի.—Քառասուն տարու աղջիկ քսան տարու
 երիտասարդի մը հետ կարգուիլ կ'ուզէ, թէ որ դէմ

կենալու ըլլա՞մ տան մէջ նստելու չէ, և կամ նստելու ալ ըլլա՞մ ամէն օր կոխելուն է. սա ալ չքաշուելուն համար զիրար մեռցնելու է. բայց լսողը պիտի խնդայ եղբր, ի՞նչ ընենք, բաւական է որ անոնք զիրար սիրեն. ահա Արշակն ալ կուզայ:

Արշակ.— Հայր իմ:

Թադե.— Նստէ աղաս:

Արշակ.— Քեզի գաղտնիք մը ունիմ հաղորդելու:

Թադե.— Այդ գաղտնիքը արդէն գիտեմ ես, միայն առջափ բռնէ՛ ինծի, պիտի կրնամ զինք երջանիկ ընել:

Արշակ.— Որչափ որ ձեռքէս գայ:

Թադե.— Շատ կը սիրե՞ս զինքը:

Արշակ.— Հոգիիս պէս:

Թադե.— Ան ալ քեզ կը սիրէ՞:

Արշակ.— Այնպէս կը յուսամ:

Թադե.— Որոշած էք իրարու միանալ:

Արշակ.— Այո՛:

Թադե.— Աղէկ խորհեցա՞ք:

Արշակ.— Այո՛, շատ աղէկ խորհեցանք:

Թադե.— Կ'ուզե՞ս որ այս շաբթու խօսկապը

արուի:

Արշակ.— Եթէ կ'ուզէք, այսօր, հիմայ, այս ժամուս:

Թադե.— Զինքը հոս կանչե՞մ:

Արշակ.— Ա՛հ, գանձ մը կը պարգեւես ինծի:

Թադե.— Հիմայ հոս բերել կուտամ, ձեռք ձեռքի տալով գործը կը լմնցնեմ:

Արշակ.— Ա՛հ, ո՛րչափ բարի ես:

Թադե.— Ես ալ ձեր սիրոյն վկան կ'ըլլամ:

Արշակ.— Երախտապարտ կ'ընես զիս:

Թադե.— Ուրեմն բերել տամ:

Արշակ.— Այո՛, կառք մը վարձել տուր:

Թադե.— Կառքը ի՞նչ պիտի ընենք:

Արշակ.— Ուրիշ բերել տալը չի վալլեր:

Թադե.— Ի՞նչ կ'ըսես, մէկ սենեակէն միւս սենեակը կառք պիտի վազցնենք:

Արշակ.— Ո՞ր սենեակը:

Թադե.— Սա քովի սենեակն է:

Արշակ.— Ե՞րբ եկաւ հոս:

Թադե.— Հիմայ ես խրկեցի:

Արշակ.— Հո՞ս էր:

Թադե.— Վաղրկեան մը առաջ հոս էր, ինծի հետ:

Արշակ.— Քեզի հետ ի՞նչ գործ ունէր:

Թադե.— Քու վրայ ունեցած սէրը յայտնեց ինծի:

Արշակ.— Բայց ուսկի՞ց կը ճանչնայ քեզ:

Թադե.— Ի՞նչ ըսել է, մէկը իր եղբայրը չճանչնա՞ր:

Արշակ.— Դուն որի՞ համար կը խօսիս:

Թադե.— Թէքեղային համար, հապա դուն ո՞վ

կարծեցիր:

Արշակ.— Ես Սօֆիին համար...

Թադե.— Սօֆիին համար...

Արշակ.— Այո՛,

Թադե.— Մէկ աղջիկը քանի՞ հոգի կ'առնէ, Սօֆին ես պիտի առնեմ:

Արշակ.— Դո՞ւն պիտի առնես:

Թադե.— Այո՛:

Արշակ.— Ո՛հ, հա՛յր իմ, ասիկա զիս մեռցնելը սիլ է:

Թադե.— Լռէ՛, գիտցիր որ փոխափայ մը գիտէ ինչ ընելիքը:

Արշակ.— Ո՛հ, բանաստեղծ մը չկրնար գիմանալ որ...

Թադէ.—Դեռ կը խօսի՞ս, ապերախտ:

Արշակ.—Սօֆին զիս կը սիրէ հայր:

Թադէ.—Լռէ՛:

Արշակ.—Ո՛հ, չպիտի լռեմ, Սօֆին ի՛մս է:

Թադէ.—Սօֆին ի՛մս պիտի ըլլայ:

Արշակ.—Ոչ, ի՛մս պիտի ըլլայ:

Թադէ.—Լռէ՛ կ'ըսեմ:

Արշակ.—Չպիտի լռեմ:

Թադէ.—Ա՛լ համբերութիւնս կը հասնի (փրան փա-
ղկոյն) ապերախտ:

ՏԵՍԻՒ Ժ.

ՆՈՅՆՔ, ՊԱՊԻԿ

Թադէ.—Տես ի՞նչպէս լրբութեամբ կը խօսի ինծի
պէս փիլիսոփայի մը:

Պապիկ.—(ցած առ Թադէ) Լիբբին մէկն է:

Արշակ.—Լսեցի՞ր ինչպէս անամօթաբար կը վիրա-
ւորէ բանաստեղծ մը:

Պապիկ.—(ցած առ Արշակ) Անամօթին մէկն է:

Թադէ.—Իմ առնելիք աղջիկս ձեռքէս առնելու ել-
լիւր աղայութիւնն չէ՞:

Պապիկ.—(ցած առ Թադէ) Տղային մէկն է:

Արշակ.—Այս տարիքին մէջ կարգուելու ելլելը
խենդութիւնն չէ՞:

Պապիկ.—(ցած առ Արշակ) Խենդին մէկն է:

Թադէ.—Լռէ՛ լիբբ, աղջիկը ինծի համար հոգին
կուտայ:

Պապիկ.—(ցած առ Թադէ) Քեզի համար կը մեռնի:

Արշակ.—Աղջիկը զիս կը սիրէ:

Պապիկ.—(ցած առ Արշակ) Քեզի համար կը խեն-
թենայ:

Թադէ.—Սօֆին իմ կենս պիտի ըլլայ:

Պապիկ.—(ցած առ Թադէ) Արդէն քուկդ է, թող
ան ուղածին չափ պօռայ:

Արշակ.—Սօֆին իմ պիտի ըլլայ:

Պապիկ.—(ցած առ Արշակ) Հարկաւ քուկդ պիտի
ըլլայ, անոր խօսքերուն ականջ մի կախեր, զրուցէ
որ ես չեմ ուզեր, դուն առ, աղջիկը քենէ չբամուլի:

Արշակ.—Ես չեմ ուզեր դո՛ւն առ:

Պապիկ.—(ցած առ Թադէ) Ես քեզի չըսի՞ որ անի-
կա աղայ է, աղջիկը քուկդ պիտի ըլլայ:

Թադէ.—Աղօթք ըրէ՛ Պապիկին որ հոս գոնուե-
ցաւ, եթէ ոչ կրնայի քեզ տունէս վանտիլ աջպէս
համարձակութեամբ խօսելուդ համար, դո՛ւն առ աղ-
ջիկը, ես չեմ ուզեր:

Պապիկ.—(ցած առ Արշակ) Ի՞նչպէս, խօսքս եղա՛ւ:

Արշակ.—Ես չեմ ուզեր, դո՛ւն առ:

Պապիկ.—(ցած առ Արշակ) Անիկա ձգեց, աղջիկը
քեզի մնաց:

Թադէ.—Ես չեմ ուզեր:

Պապիկ.—(ցած առ Թադէ) Սօֆին քեզի եղաւ:

Արշակ.—Ո՛հ, հայր իմ, տուր ձեռքդ համբուրեմ
քեզ վշտացնելուս համար, (մեկրաւի) միտքը փա-
խեցինք:

Թադէ.—Կը ներեմ քեզի, մէյ մըն ալ զգուշացիր
հետս այսպէս վարուելու (մեկրաւի) աղջիկը ինծի մը-
նաց (քարձո՛ր) Պապիկ շնորհակալ եմ որ մեր մէջը մտնե-
լով, մեծ կռիւ մը արգելեցիր:

Պապիկ.—Չեր կուտայն մէջ մտնելով ձեզի հաշ-
տեցնելը մեծ պատիւ կը համարեմ ինծի:

Թարե.—(Յած առ Պապիկ) Պատրաստուինք Սօֆին տունը երթալու :

Պապիկ.—(Յած առ Թարե) Այո՛, մէկտեղ կ'երթանք :

Արշակ.—Տուր ձեռքդ սեղմեմ, բարեսիրտ մարդ :

Պապիկ.—Պարտքս է, (ցած առ Արշակ) Սօֆին քեզի մնաց (ցած առ Թարե) համոզեցի որ Սօֆին քեզի ձգէ :

Թարե.—Շնորհակալ եմ քեանէ Պապիկ (ձախ ձեռքը կը բօբռէ) :

Արշակ.—Ես ալ նոյնպէս (աջ ձեռքը կը բօբռէ)

Պապիկ.—Պարտքս կատարեցի :

(Վարսզոյր)

Ա Ր Ա Ր Բ.

(Յովսէփի տանը գալիքը)

ՏԵՍԻԼ Ա.

ՏԻԳՐԱՆ, ՍՕՖԻ (Դրան առջեւ կեցած)

Տիգրան.—Բայց չորս կողմդ նայէ, չըլլայ որ մեզ մտիկ ընող մը ըլլայ :

Սօֆի.—Հանգիստ եղբր, սիրելիս, ես կը նայիմ :

Տիգրան.—Ահա այնպէս Սօֆի, հօրդ մերժողական պատասխանները ստիպեցին զիս ուրիշ միջոցներու գի-

մել քու հայրդ կակուղցնելով քեզ հետ ամուսնանալու համար :

Սօֆի.—Բայց և այնպէս կրնայ ըլլալ որ այս միջոցը չատ սուղի նստի մեզի, որովհետեւ հայրս քանի մը օրէ ի վեր այնչափ տխուր է որ կը վախնամ թէ՛ մի դուզէ այս տխրութիւնը մահ պատճառէ իրեն :

Տիգրան.—Ո՛հ, մի՛ վախնար, կամայ կամայ կը վարժուի անիկայ, և թէ որ կ'ուզէ այս դատէն ազատիլ...

Սօֆի.—Ինքն է որ կուզայ... հեռացի՛ր, (Տիգրան կ'երթայ, Սօֆի դուռը կը գոցէ) միշտ խոհուն, միշտ տխուր...

ՏԵՍԻԼ Բ.

ՍՕՖԻ, ՅՈՎՍԷՓ

Սօֆի.—Դարձեալ տխուր ես հայրիկ :

Յովսէփ.—Ի՞նչպէս կ'ուզես որ ուրախ ըլլամ, սիրո՛ւն աղջիկս, երբ տունս կործանելու փորձ կը փորձեն, երբ իմ ծեր տարիքիս մէջ զիս սղջ սղջ գերեզման իջեցնել կ'սպասեն :

Սօֆի.—Եւ ո՞վ է այն որ...

Յովսէփ.—Չեմ ճանչնար աղջիկս, միայն սա գիտեմ որ ինչ հազար ոսկի աննիւթ կը պահանջէ, մինչդեռ ես մէկէ մը ստակ առած չունիմ :

Սօֆի.—Անհոգ եղբր հայրիկ, արդարութիւնը չուտ կը հասնի :

Յովսէփ.—Դատերու մէջ ամենէն ուշ հասնողը արդարութիւնն է, սիրուն աղջիկս, և ի՞նչ օգուտ երբ

ես իմ կեանքէս զրկուիմ և զքեզ անոք ու անօգնական թողում:

Սօֆի.—Այդ խօսքերովդ սիրտս կը յօշոտես, կ'աղաչեմ որ հանդարտիս. հարկաւ պիտի գտնուի մէկը՝ որ այս փորձանքէն քեզի ազատէ:

Յովսէփ.—Աստուած լսէ բերնէդ աղջիկս:

Սօֆի.—Եւ թէ որ անանկ մէկը գտնուի, ի՞նչ վարձատրութիւն կ'ընես իրեն:

Յովսէփ.—Ինչ որ ուզէ, բաւական է որ սա փորձանքէն խալսիմ:

Սօֆի.—(մեկտայն) այս կերպով պիտի յաջողինք:

Յովսէփ.—Աչքս միշտ դրան վրայ է, ինձ այնպէս կուգայ որ մէկը պիտի գայ եւ զիս բանտը պիտի տանի:

Սօֆի.—Մտքէդ հանէ՛ այդ գաղափարներդ, հանդարտէ, քանի որ քու աղջիկդ խօսք կ'ուտայ քեզ այս փորձանքէն ազատելու:

Յովս.—Ապրի՛ս աղջիկս:

Սօֆի.—Միայն սա պայմանով թէ...

Յովսէփ.—Ըսէ՛:

Սօֆի.—Սա պայմանով թէ՛ քու ազատարարդ քու փեսայդ պիտի ըլլայ:

Յովսէփ.—Շատ աղէկ աղջիկս, կը հաւանիմ:

Սօֆի.—Եթէ այդպէս է, ահա ես կ'երթամ (սենեակէն գլխարկը ստնկերով) քանի մը վայրկեանէն մէկը պիտի գայ, քեզի հետ այս խնդրոյն վրայ խօսելու և միանգամայն խոստանալու որ քեզ պիտի ազատէ, բայց սա պայմանով թէ...

Յովսէփ.—Չինքր ինծի փեսայ ընեմ:

Սօֆի.—Այո՛, (կ'երթայ)

ՏԵՍԻՍ Գ.

ՅՈՎՍԷՓ, ՎԵՐՋԸ ՊԱՊԻԿ

Յովսէփ.—Շնորհակալ եմ Աստուած իմ, որ ամանկ բարեսիրտ աղջիկ մը պարգեւեր ես ինծի, աղջիկ մը որ իր սիրականին միջոցաւ զիս պիտի ազատէ այս տաղնապէս:

Պապիկ.—(Դռնէն դուրս պօռալով) Պ. Յովսէփին անունը ձեր բերանը չվաղեր, եթէ դուք չէք ճանչնար զինքը, ես աղէկ կը ճանչնամ, խալատա՛կ:

Յովսէփ.—Աս ո՞վ է:

Պապիկ.—Պ. Յովսէփի բռնած մարդը քաղաքին մէջ մէկ հատիկ է, աշխարհին մէջ իր նմանը չունի և դուն ո՞վ ես որ զինքը անոր ասոր քով կը բամբասես, անդգա՛մ, լի՛րբ, քոս՛ւ, վա՛տ, անամօ՛թ:

Յովսէփ.—Չեմ ճանչնար կոր զինքը...

Պապիկ.—Ամէն մարդ իր անունը մեծ ակնածութեամբ կ'արտասանէ, անուն մը՝ որուն արտասանութիւնը ականջի խիտ անուշ է, անուն մը՝ զոր լեզուն կը սիրէ արտասանել, անուն մը՝ որ երկար ալ չէ, անուն մը՝ որ խորթ բառ մը չէ, և դուն ասանկ կոկիկ և կարճ անուն մը ի՞նչպէս կը յանդգնիս գէշ արտասանել, անամօ՛թ, վա՛տ, քոս՛ւ:

Յովսէփ.—(դուրս նայելով) Մարդ չկայ, որի՞ հետ կը խօսի:

Պապիկ.—Ազօթք րբէ որ Պ. Յովսէփը բարեսիրտ մարդ մըն է, ներողամիտ է, եթէ անոր տեղ ուրիշ մը ըլլար քեզի կտիել կուտար. անդգա՛մ, անբարե՛շտ...:

Յովսէփ.—Հանդարտեցէք պարոն:

Պապիկ.—Եւ ի՞նչ կ'ուզես այդ մարդէն, տունդ կ'օրձաներ է, ստա՛կ ուզեր է քենէ:

Յովսէփ.—Ամենեւին ուզած չեմ, բոլորովին զրոպարտութիւն է (դռնէն դուրս պօռալով) եթէ ստակ ա-

սեր եմ, ինչո՞ւ կը փախչիս, եկուր ըսէ, ե՞րբ առեր եմ, ե՞րբ տուեր ես, ո՞ւր ուզեր եմ քենէ ստակ:

Պապիկ.—Տեսա՞ր, անիրա՛ւ, եթէ ինծի ընէիր այդ խօսքերը, սիրով կը համբերէի, բայց Պ. Յովսէփի պէս մարդու մը որուն՝ ամէն օր բարեքը կը վայելին մարդիկ, ի՞նչ իրաւունք ունիս այսպէս խօսելու, վա՛ւտ, ապերախտ:

Յովսէփ.—Բոլորովին սուտ է:

Պապիկ.—Ներեցէք, ձեր գլուխը ցաւցուցի, բայց աշխարհիս մէջ կը գտնուին եղեր այսչափ չար մարդիկ որ համարձակին բամբասել ձեզի պէս առատաձեռն մէկը՝ որ դեռ անցած տարի այնչափ ստակ բաժնեց աղքատներուն:

Յովսէփ.—Ձեմ յիշեր, ուրիշը չըլլա՞յ:

Պապիկ.—Դուք էիք, բայց ձեր ազնուակամութիւնն է որ չյիշեր, որովհետեւ միշտ կ'ուզէք որ գաղաւնի մնան ձեր ըրած բարեքները, և իրօք այնչափ գաղաւնի կ'ընէք որ մարդ չիմանար:

Յովսէփ.—Ես անգամ չիմացայ, բայց կը ճանչնա՞ք այս վատը:

Պապիկ.—Վատին մէկն է.

Յովսէփ.—Ինծի հետ այսպէս վարուելու իրաւունք ունի՞:

Պապիկ.—Ամենեւին:

Յովսէփ.—Պատմութիւնը ընե՞մ ձեզի:

Պապիկ.—Կ'աղաչեմ, քիչ մը սպասեցէք (քաշկիւնակը կը հանէ իբր քե՛ւ անով ականջները կը բանայ, արոտը կը մօտեցնէ և ձախ ականջը Յովսէփին քերնին կը քրկնեցնուի միւս ձեռքով ականջը կը խփէ) սկսեցէ՛ք:

Յովսէփ.—Շատ զուարճալի պատմութիւն մըն է:

Պապիկ.—(խնդարով) Իրաւ, շատ զուարճալի է, ասանկ զուարճալի պատմութիւն բնաւ լսած չէի, (կը խնդայ):

Յովսէփ.—Մարդ մը՝ որուն երեսը տեսած չունէի, անցած շաբթու ինծի դէմ դատ կը բանայ ըսելով թէ իրմէ հազար ոսկի փոխ առած ըլլամ. խնդալու բան չէ՞ ասիկա:

Պապիկ.—Իրմէ հազար ոսկի փոխ առած ըլլաք, ա՛հ, շատ խնդալու բան:

Յովսէփ.—Իրմէ փարա մը անգամ ուզած չեմ, և չեմ ալ ուզեր. բայց կը զարմանամ թէ ի՞նչպէս մարդ մը կրնայ այսչափ սուտ խօսիլ:

Գեորգ.—Տէր, մէկը եկեր ձեզ տեսնել կ'ուզէ:

Պապիկ.—Գիտցիր որ, մէկը խօսած ատեն անոր խօսքը ընդմիջելը անկրթութիւնն է. չարունակեցէք:

Յովսէփ.—Երկու անգամ դատի դացի, ոտքի վրայ կայնելով ոտքերս թմրեցան, ուռեցան:

Պապիկ.—Խեղճ ոտքե՛րդ, ահ, ձեր ոտքերը իմ սիրտս կը շարժեն, ինչու որ անմեղ են ձեր ոտքերը և խիստ զգայուն. ա՛հ, ձեր ոտքերուն պէս մարդասէր և բարեգութ ոտք խիստ քիչ կը գտնուի:

Յովսէփ.—Եթէ պարտք ունենայի, չէի՞ վճարեր:

Գեորգ.—Տէր...

Պապիկ.—Բայց աս ի՞նչ անկրթութիւնն է ուրիշ մը խօսքը կտրելը, ո՛վ որ է, թող սպասէ քիչ մը. չարունակեցէ՛ք, կ'երեւի թէ՛ այս պատմութեան վերջ խիստ հետաքրքրական է:

Յովսէփ.— Եթէ պարտք ունենայի չէի՞ վճարեր:

Գեորգ.— Տէր...

Պապիկ .— Թող չտար որ շարունակէ՛ք . կ'աղաչեմ շարունակեցէ՛ք :

Յովսէփ .— Եթէ պարտք ունենայի չէի՞ վճարեր (Սեկուսի) խօսքս լինեցաւ շարունակեցէ՛ք կ'ըսէ :

Գեորգ .— Ահա վեր կ'ելլէ :

ՏԵՍԻՒՒՄ .

ՆՈՅՆՔ , ԹԱԴԷ

Պապիկ .— (Թադիին՝ ցած) ձեր անունը տալուս պէս անանկ մէկ ուրախացաւ որ չեմ կրնար բացատրել Յովսէփին՝ ցած) ինչպէս մարդ ըլլալնիդ իրեն համա-
ռօտ կերպով պատմեցի և շատ գոհ եղաւ (քարժ) պա-
պատել ունիմ Ձեզ ներկայացնելու Պ . Յովսէփը՝ որ
ազնիւ և մարգասէր անձ մըն է (գրուի կը ծոեն իրա-
րու) կը ներկայացնեմ ձեզ Պ . Թադէն՝ որ փիլիսոփայ
մարդ մըն է (գրուի կը ծոեն իրարու) կը ներկայացնեմ
ձեզ Պ . Յովսէփը՝ որ մեծ տուն մը ունի , այս օրերս
գատ մըն ալ ունի (իրարու յարգանք) կը ներկայացնեմ
ձեզ Պ . Թադէն որ գատի վերաբերեալ գործերը իսկոյն
կը լինցնէ իր փիլիսոփայութեամբը (իրարու յարգանք)
կը ներկայացնեմ ձեզ Պ . Յովսէփին առքերը (Յովսէփին
ոսքը Թադիի կը ցազունե) որոնք ազնիւ և այս օրերս
քիչ մըն ալ ունեցած են (իրարու յարգանք) ուստի կըր-
նաք ձեր գործերուն վրայ խօսակցել (ցած առ Յովսէփ)
գատիդ խօսքը բաց իրեն (ցած առ Թադի) ամուսնու-
թեանդ վրայ խօսեցայ շատ գոհ եղաւ , խօսքը բաց ի-
րեն : (կերթայ)

ՏԵՍԻՒՒՄ .

ՅՈՎՍԷՓ , ԹԱԴԷ ,

Յովսէփ .— Ասանկ գատ մը լսած ունեի՞ք որ մէկը
ուրիշէ մը հազար ոսկի առնելիք պահանջէ :

Թադի .— Այո , բայց սէրն ալ տարօրինակ բան
մըն է գրեթէ , շատ անգամ անհամբեր կ'ընէ մարդը և
կարծեմ ինչ բանի համար հոս եկած ըլլալս առաջուց
իմաց տրուեցաւ ձեզի :

Յովսէփ .— Այո՛ , իմաց տրուեցաւ , գիտեմ , աղջիկս
կը սիրէք , ան ալ զձեզ կը սիրէ , բայց կարծեմ պայ-
ման մըն ալ կայ որ իմ գատս գլուխ պիտի հանէք :

Թադի .— Այո՛ , ձեր գատը ես անձամբ պիտի վա-
րեմ , այս մասին անհոգ եղէ՛ք : Ձեր գատը փիլիսո-
փայութիւն է և փիլիսոփայութեամբս պիտի կրնամ
զայն շահիլ :

Յովսէփ .— Դատս փիլիսոփայութիւն է ըսիք :

Թադի .— Այո՛ , փիլիսոփայութիւնը տեսակ տեսակ
է , պատմական փիլիսոփայութիւն կայ՝ ուր շատ մը
պատմութիւններ կ'ըլլան , իմացական փիլիսոփայու-
թիւն կայ՝ որ բնականապէս ուղեղին և զանիկա տապ-
կելուն վրայ կը խօսի , մաթէմատիքական փիլիսոփայու-
թիւն մըն ալ կայ որ մարդուս հասակին համեմատ
հազուստ շինելու արուեստը կը սորվեցնէ . ուստի
քանի որ ձեր գատին մէջն ալ պատմութիւն , ուղեղ ,
և հազուստ կայ , ձեր գատը կ'ըսեմ փիլիսոփայական
է : Ձեր գատին վերջնական որոշում մը տալու հա-
մար նախ պիտանալու եմ որ՝ իրաւունքը ո՞ր կողմն է ,
որպէս զի ըստ այնմ գործեմ :

Յովսէփի .— Իրաւունքը իմ կողմն է :

Թադի .— Անանկ է նէ՛ դատը վաստկեցար :

Յովսէփի .— Բայց ան թշուառականն ալ կը պնդէ որ իր կողմն է :

Թադի .— Անանկ է նէ ան վաստկեցաւ :

Յովսէփի .— Բայց դատի մը մէջ երկու հոգի կրնայ իրաւունք ունենալ :

Թադի .— Այո՛ , ալ որ արամարանութեան վրայ քիչ մը դադափաւր ունի , ինծի հետ պիտի բռնէ թէ՛ միեւնոյն դատին մէջ երկու հոգի կրնայ իրաւունք ունենալ սա փաստարանութեամբ որ՝ եթէ երկու կողմն ալ իրաւունք չունենար , ի՞նչ հարկ կար դատ բանալու . առկից զստ անանկ դարու մը մէջ կ'ապրինք՝ ուր իրաւունքը ճաշակի տեղ անցած է , ամէն մարդ իրենք ունի :

Յովսէփի .— Ինչ առնելիք չունի , չեմ ճանչնար զինքը :

Թադի .— Ձինքը չճանչնալէդ բնաւ չհետեւիր թէ ալդ պահանջը ճշմարիտ եղած չըլլայ , շատ ճշմարտութիւններ կան զորս մարդիկ չեն ճանչնար . իրենց չի ճանչնալէն չհետեւիր թէ՛ այդ ճշմարտութիւնները չի կան : (մեկրասի) Այսչափ խօսելիքս մտքէն չէր անցներ :

Յովսէփի .— Իրմէ ստակ առնելս չեմ գիտեր :

Թադի .— Չե՞ս գիտեր , ա՛ռ , փիլիսոփայութեան մէկ ճիւղն ալ աս է , ընդհանրապէս մարդիկ չեն գիտեր ինչ որ գիտեն , և ճիշդ ասոր համար է որ երեւելի փիլիսոփայ մը բռնէ , « զայս միայն գիտեմ զի ոչինչ գիտեմ » :

Յովսէփի .— Եթէ երկուքնիս ալ իրաւունք ունինք , դատը ո՞վ պիտի վաստկի :

Թադի .— Երկուքնիդ ալ կը վաստկիք , և հիմակուան դատերուն շատը այսպէս կը վերջանայ :

Յովսէփի .— Բայց . . .

Թադի .— Սակայն անանկ ապացոյցներ ունիմ , որոնցմով կրնամ հաստատել թէ՛ իր աւունքը ձեր կողմն է , որովհետեւ պատժական օրինաց հարիւր հազար երորդ յօդուածին մէջ կը գրէ որ , երբ մէկը ուրիշի մը ձեռք վերցնէ՝ կը տուժէ . առկէց կը հետեւի թէ՛ դուք իրմէ ստակ առած չէ՛ք : (մեկրասի) Մարդս ի հարկին կրնայ եղեր խօսիլ :

Յովսէփի .— Ամենեւին ստակ առած չեմ :

Թադի .— Ասկէ վերջը օրէնք մ'ալ կայ , զիչերը առանց լապտերի պարտողները կը բռնեն , սա ալ յայտնի ապացոյց մ'է որ իրմէ բնաւ ստակ առած չունիք :

Յովսէփի .— Այո՛ , առանց լապտերի տեղ մը դադած չունիմ :

Թադի .— Ուստի դատը վաստկեցար :

Յովսէփի .— Աղջիկս քուկդ է :

Թադի .— Կը սիրէ՞ զիս :

Յովսէփի .— Ես ձեզ չէի ճանչնար , սա աղաւթ խօսքը բացաւ և բռնա թէ՛ ձեզի փետայ պիտի բռնեմ ինծի :

Թադի .— Շնորհակալ եմ , այս դատը լմնցածէն սեպէ , հիմակուհիմա մնաք բարով , կրնայ ըլլալ որ ինչ վերջը ուրիշ մըն ալ գայ և դատի վրայօք ձեր բերնէն խօսք առնել ուզէ , չ'ըլլայ որ իրեն վստահիք : (մեկրասի) Արշակէն կասկած ունիմ որ հոս դայ (կերպայ) :

ՏԵՍԻՒ 9.

ՅՈՎՍԷՓ՝ ՎԵՐՋԸ ՏԻԳՐԱՆ

Յովսէփ. — Խելացի մարդը տե՛ս ինչպէս չուտ հաս-
կըցաւ որ ես չարաք չուենիմ. քիչ մարդ կը գտնուի որ
ասանկ օրինազէրքէն փառա յառաջ բերեն. ես թէպէ-
տեւ պարաք չուենիմ, բայց օրէնքի տեղեակ չըլլալուս,
հազար ոսկին վճարել հարկ պիտի ըլլար, եթէ այս փի-
լիսոսիան չի գար... մէկը կուզայ:

Տիգրան. — Բարեւ...

Յովսէփ. — Գիտեմ հոս գալուդ պատճառը, զիս
աշխարհն ապո՛ւշ կարծեցիր դուն:

Տիգրան. — Չէ՛:

Յովսէփ. — Մտիկ բնելու ժամանակ չ'ուենիմ, խառ-
դախ, խաբեբայ:

Տիգրան. — Հետս տեսնուիլ ուզեր էք:

Յովսէփ. — Ես քու լարած որդայթներուդ չեմ
քանուիր, դուն ինձի աղէկ նայէ:

Տիգրան. — Գիտեմ ինչ:

Յովսէփ. — Գիտեմ ինչ չ'ուենիմ ես, այս կերպով զիս
համոզել կաշխատիս որ բերնէս խօսք ասնես: Դատա-
քազաքին մէջ ամենէն երեւելի փաստաբանի մը յանձ-
նեցի. այդ ստույթեան հեղինակը կախել պիտի տամ,
կախելէն վերջն ալ զլուխը պիտի կտրեմ, և կամ նախ
զլուխը պիտի կտրել տամ և ապա կախել պիտի տամ.
Կախելէն վերջն ալ վեց տարի բանտը պիտի գնել տամ:

Տիգրան. — Բայց...

Յովսէփ. — Աղջիկս անանկ մէկը գտաւ որ այս դա-
տը զուլս պիտի հանէ, և աղջիկս ալ անոր պիտի տամ:

Տիգրան. — Այդ մարդը հոս չպիտի գար:

Յովսէփ. — Այո՛, եկաւ գնաց:

Տիգրան. — (Մեկոսի) Ինչ կը գտնուայ չեմ գիտեր.

Յովսէփ. — Ահ. եթէ գտնուի սա անիծեալը:

Տիգրան. — Բայց ո՞վ է այս անիծեալը:

Յովսէփ. — Բանուկու ըլլայ նէ՛ կը տեսնաք. բայց
չեմ ուզեր որ դուք հոս կենաք, չեմ ուզեր որ տունս
սոք կոխէք, դո՛ւքս ելիր, վա՛տ, խառգախ:

Տիգրան. — (Մեկոսի) Ապո՛ւշ, Սօֆիէն իմն պիտի
ըլլայ (կ'երթայ):

Յովսէփ. — Ինչ աղէկ բան է նախազգուշութիւնը,
եթէ փաստաբանը առաջուց իմաց չտար, սըւոր կեղ-
ծաւոր խօսքերուն պիտի խաբուէի և բերնէս խօսք պի-
տի փախցնէի. երթամ քիչ մը սենեակս հանգչելու,
Գէո՛րգ. Գէո՛րգ. (կուգայ) հոս կեցիր, աչքդ դրան վրայ
ըլլայ, մէկը հիմա ուրախ լուր մը պիտի բերէ, չու-
տով իմաց տուր ինձի (կ'երթայ):

ՏԵՍԻՒ 10.

ԳԵՈՐԳ՝ ՎԵՐՋԸ ԱՐՇԱԿ

Գեորգ. — Ուրախ լուր ըսաւ ու գնաց. ես ինչ գիտ-
նամ ո՞րը տխուր է որն ուրախ:

Արշակ. — Օ՛հ օ՛հ ձեր ազնուութիւնը հո՛ս...

Գեորգ. — Այո՛, հոս է:

Արշակ. — Ինչպէ՞ս է աղէկ է:

Գեորգ. — Շատ աղէկ է, հիմայ քովի սենեակը
գնաց:

Արշակ. — Ես ձեզի համար կը խօսիմ պարոն, և
դուք ուրիշի մը համար կարծեցիք. սովորութիւն է որ
երբ մէկը իրմէ մեծին հետ խօսի, երկրորդ ղէմքով կը
խօսի, դուք՝ ձեռնէ մեծերուն առջեւ ո՞ր ղէմքով կը
խօսիք:

Գեորգ.—(շեմֆր շոյցնելով) Ա՛յս գէմքով :

Արշակ.—Աս ըսել չե՛մ ուզեր , գերանունները չե՞մ
կարդացեր , ես , գուն , ան , մենք , դուք , անոնք...

Գեորգ.—Անոնք հօս եկած չունին :

Արշակ.—Ո՛հ ազիտութիւն , ազիտութիւն , քերա-
կանութեան վրայ ալ բնաւ զաղափար չունին գուն ,
չես գիտեր թէ՛ ի՞նչպէս կը շինեն խօսքը :

Գեորգ.—Չէ :

Արշակ.—Իրա՞ւ , չես գիտեր թէ՛ գիրերէ վանկ կը
շինեն , վանկերէ բառ կը շինեն , բառերէ ալ խօսք կը
շինեն :

Գեորգ.—Մեր տունը անանկ բաներ չեն շիներ :

Արշակ.—Դուն ինձի համբերութիւն տուր Աստ-
ուած իմ , բայց անուն մը կամ բառ մը կապել հարկ
ըլլայ նէ՛ ի՞նչպէս կը կապես : Օրինակի համար կողմը
ինչպէս կը կապես :

Գեորգ.—Չեմքով :

Արշակ.— Բայց ինչո՞վ :

Գեորգ.— Չունամով կը կապեմ , բեռնակրին չալա-
կը կուտամ :

Արշակ.—Աստուած իմ , ի՞նչ աղէաներ կը գանուին
եղեր գեռ . սա ստանաւորը մտիկ ըրէ (կը կարդայ) ի՞նչ-
պէս է , գեռ վրայէն ալ անցած չեմ :

Գեորգ.— Ես կերթամ կոր...

Արշակ.— Ի՞նչ կ'երթամ կոր , կ'երթաս կո՛ր , կո՛ր ,
կո՛ր . մեղայ ըսէ , մեղայ ըսէ , մէջ մ'ալ չ'ըսես :

Գեորգ.— Բայց կերթամ կոր ահա , չեմ գար կոր ա՛ :

Արշակ.— Գրականութեան թշնամի սա «կոր»ը վեր-
ցուր (Գեորգ գետիկը կը նայի վերցնելու քան մը փնջը-
նելու պէս) ականջի գէշ կուգայ :

Գեորգ.— Բայց կերթամ կոր , գործ ունիմ :

Արշակ.—Ապո՛ւշ , աղէ՛տ , տխմա՛ր , ինչո՞ւ կերթաս
կոր :

ՏԵՍԻԼ Ը.

ՆՈՅՆՔ, ՊԱՊԻԿ

Պապիկ.— Ինչո՞ւ կ'երթաս կոր թշուառական , քա-
նի որ կեցիք կ'ըսեն կոր :

Արշակ.— Ա՛հ , չես գիտեր թէ՛ որչափ բարկացուց զիս :

Պապիկ.— Հապա իմին ծռնկուքներս սկսան դողալ .
կ'երթամ կորը լսելուս պէս զուլտ գարծառ , ինքզինքս
բռնեմ ըսի չը կրցայ . մարդս կրնա՞յ ասանկ պարա-
զային մէջ ինքզինքը բռնել . բայց ինչո՞ւ կ'երթաս կոր :

ՏԵՍԻԼ Թ.

ՆՈՅՆՔ, ՅՈՎՍԷՓ

Յովսէփ.— Ի՞նչ կայ , ի՞նչ եղաք

Արշակ.— Ահ , ձեր ծառան ականջս վերաւորեց պա-
րսն :

Յովսէփ.— Ի՞նչ , ականջդ վերաւորեց , մարդաս-
պա՛ն (փրակ կը փազե եւ ձեռնելով դուրս կը հանե) ներե-
ցէ՛ք , պարսն , զանակո՞վ վերաւորեց (ակունքը նայելով)

Արշակ.— Ուր էք թէ՛ զանակով վերաւորէք :

Պապիկ.— Որչափ գէշ վերաւորուած է , արիւն կը
վազէ :

Արշակ.— Ոտանաւոր մը կարգացի իրեն , ես կերթամ
կոր բառ , իրեն ըսի որ կ'երթամ կոր մի բեր , ինչու
որ կոր մասնիկը ականջին անուշ չիգար , պէտք էր ը-

ը՝ ահա կ'երթամ, կամ երթալու վրայ եմ, առնոց մէջ տեսէք անուշութիւն մը կայ, փափկութիւն մը կայ, մինչդեռ կո՛ր...

Պապիկ.—Մինչդեռ կո՛ր...

Յովսէփ.—Մենք ալ բան մը չբռնեք ա՛յ:

Պապիկ.—Պարոնն ալ բան մը չբռաւ ա՛յ:

Յովսէփ.—Բայց կ'երթամ կորը և կ'երթամը միեւնոյն բա՛նը բռնէ:

Արշակ.—Հոգ չէ՛ թէ՛ միեւնոյն բանը բռնէ ըլլայ, թող միտքդ ծուռ հասկցուի՝ բաւական է որ ականջի անուշ գայ, հիմայ բոլոր զրազեաները այս բանին վրայ զարձուցին ուշադրութիւննին, ամեն տեղ մեծ կոխներ կ'ըլլան այս բանին վրայօք:

Պապիկ.—Անցեալ չարթուէ քիչ մնաց որ երկու հոգի զիրար պիտի սպաննէին երկար բառի մը համար:

ՏԵՍԻՒ Փ.

ՆՈՅՆՔ, ՍՕՖԻ

Սօֆի.—(Գլխարկը հանելով) (մեկուսի) Սա թեթեւը հոս ի՞նչ բան ունի (քարձո՛ր) Հայր, եկա՞ւ բաժնս:

Յովսէփ.—Այո աղջիկս, եկաւ:

Արշակ.—(Մեկուսի) Ի՞նչպէս ինձի կը նայի:

Սօֆի.—Հեաք խօսեցար այնպէս չէ՞

Յովսէփ.—Այո:

Սօֆի.—Դառող վերջացած է Հա՛յր:

Յովսէփ.—Ի՞նչ կ'ըսես:

Սօֆի.—Ձինք տեսնելու գացած աստեղս ինձ բառ թէ՛ հօրդ բէ որ դատը վերջացած է և թէ՛ ինք ա պիտի գայ քեզի հետ խօսելու:

Յովսէփ.—Խօսեցաւ հետս, բայց դատին վերջանալուն վրայօք խօս մը չբռաւ:

Սօֆի.—Չբռաւ:

Պապիկ.—(ցած առ Արշակ) Աչքը միշտ վրայ է:

Յովսէփ.—Բայց քանի որ քեզի բաժն է, այդ բաւական է, գնա աղջիկս քիչ մը հանգստացիր:

Սօֆի.—(Երբայդ փայլ) Ի՞նչ թեթեւութիւն...

Արշակ.—(մեկուսի) Ի՞նչ գեղեցկութիւն:

Պապիկ.—Մեծ յանցանք մը գործեցի, ս՛հ ներեցէ՛ք ինձ, կ'աղաչեմ:

Արշակ.—Ի՞նչ բրբր:

Յովսէփ.—Ի՞նչ եղաւ:

Պապիկ.—Ոճիւր մը գործեցի: Շնորհք բրբր ինձ, չնո՛րհք:

Արշակ.—Մա՛րդ սպաննեցիր:

Պապիկ.—Ո՛ւր էր թէ մարդ սպաննած ըլլայի:

Յովսէփ.—Տղա՛յ մը մեռցուցիր:

Պապիկ.—Ուր էր թէ՛ այնպէս ըլլար:

Արշակ.—Բայց բէ՛ ի՞նչ կայ:

Յովսէփ.—Շուտ բրբ՛, դատս...

Պապիկ.—Կը խնդրեմ որ ներէ՛ք, մտացայ ձեզ իրարու ներկայացնելու, կը ներկայացնեմ ձեզ Պ. Յովսէփը՝ որ Սօֆիին հայրն է. կը ներկայացնեմ Պ. Արշակը՝ որ Պ. Թաղէին հոգեգաւաղն է:

Արշակ.—Յո՛վսէփ... ինչ անուշ և կոկիկ բառ:

Յովսէփ.—Շնորհակալ եմ որ պատիւ ունեցայ ձեզի պէս փելիստիայի մը (Սօֆին կը մեկն) տունը հարս պիտի տամ իմ աղջիկս:

Սօֆի.—Հա՛յր, (մեկուսի) ի՞նչ կ'ըսեմ (քարձո՛ր) հիմայ նամակ մը ստացայ որուն մէջ կը յայտնուի թէ՛ դուն ժողովուրդ ևս զինքը:

Յովսէփի.—Ախալ հասկցուցեր են քեզի, ես քու շրկածդ կը վստահմ. ես Տիգրանը վստահեցի, այն խար-
դախը եկած էր կեղծաւորութեամբ բերնէս խօսք առ-
նելու, ես ալ այնչափ ապուշ չեմ որ...

Պապիկ.—Քու հայրդ այնչափ ապուշ չէ որ...

Յովսէփի.—Իրեն խաբուեմ:

Պապիկ.—Իրեն խաբուէ:

Յովսէփի.—Այս թշուառականը քանի անգամ աղ-
ջիկս ուղեց, ես ալ չ'տուի:

Պապիկ.—Ձի տրուիր ա'...

Սօֆի.—(մեկուսի) Շողոքո՛րթ.

Պապիկ.—Քու հայրդ զիտէ քեզի ամուսին բնա-
րկիք անծր:

Յովսէփի.—Ձէք գիտեր թէ՛ ի՞նչ խարդախ է:

Պապիկ.—Խարդախին մեծն է, բսելը աւելորդ է:

Արշակ.—Անանկ մէկը փեսայ բնելը գրականու-
թեան դէմ մեղանչել է:

Սօֆի.—(Ծռռ ծռռ Արշակին նայելով.) (մեկուսի)
թե՛թե քեզ չ'պիտի ամենեմ:

Պապիկ.—(ցած առ Արշակ) Ինչպէ՛ս միշտ քեզի կը
նայի:

Յովսէփի.—Ի՞նչպէս կրնամ աղջիկս իրեն տալ: Թէ-
պէտեւ աղջիկս ալ չ'ուզէր զինքը:

Պապիկ.—Ձի տրուիր: Երջանիկ ես օրիորդ որ ա-
սանկ որդեանէր հօր մը զաւակ բլլալու պատիւն ունե-
ցիր ես:

Սօֆի.—(մեկուսի) Ո՛հ Աստուած իմ, ի՞նչ բնելու է:

Յովսէփի.—Գոնդ նետե՛ց, սենեակդ քաշուէ, քու
բնարածդ պիտի ամենս ահա:

Պապիկ.—Քու բնարածդ պիտի ամենս ահա:

Սօֆի (մեկուսի) Արշակը իմ ամուսինս չ'պիտի բլլայ

(կ'երթայ):

Յովսէփի.—Գացէ՛ք քիչ մը քովը նստելու և հետը
խօսելու. համոզեցէ՛ք զինք որ հայր մը միշտ իր զա-
ւակներուն համար կ'աշխատի:

Արշակ.—Իմ պարտքս է. (մեկուսի) կեցցէ՛ Պապիկը
որ գործը լմնցուցեր է:

Յովսէփի.—Դիտէ՞ք որ զարմանալի են այս աղջիկ-
ները:

Պապիկ.—Այո՛, խիտ զարմանալի են, անդիկ
ծայր զարմանալի, աղջիկ մը տեսնելուս պէս կ'սկսիմ
զարմանալ, ինչո՞ւ, որովհետեւ ինչպէս որ խիտ աղէկ
բացատրեցիք, զարմանալի են այս աղջիկները:

ՏԵՍԻՆ, ԺԱ.

ՆՈՅՔ, ԹԱԴԷ

Յովսէփի.—Օ՛, Պարոն Թադէ, իրա՞ւ է որ դատը
չահեր էք:

Թադէ.—Այն դատը արդէն չահած է, և վաղը ի-
րիկունս մեզի պիտի հրամմէք գոհացուցիչ պատասխան
մը ամենելու համար:

Յովսէփի.—Ձրսե՛ս որ քու երթալէդ վերջը բսածդ
եկաւ և ուղեց բերնէս խօսք առնել, և ես վստահեցի
զինքը:

Թադէ.—(մեկուսի) Աղէկ նախատեսած եմ, Արշա-
կէն ասանկ բան մը կը յուսացուէր:

Յովսէփի.—Աղէկ չ'բռնէ՞ զինքը վստահելու:

Պապիկ.—Շատ աղէկ բռնէք:

Թադէ.—Այդպէս բնելու էիք:

ՏԵՍԻՒ, ԺԲ.

ՆՈՅՆՔ, ԳԷՈՐԳ

Գեորգ, — Տէր, մէկը եկեր ձեզի հետ աւանուիդ
կ'ուզէ:

Յովսէփ, — Ներեցէ՛ք ուր կըլծամ. (կերքայ)

Թադէ, — Բայց դեռ աղջկան երեսը հասա՛նք.
Պապիկ:

Պապիկ, — Աղջիկը ձեր սիրտը կը հալի ու կը մաշի:

Թադէ, — Հայրն ալ անանկ ըսաւ այս ատու, բայց
ինչո՞ւ չի դար...

Պապիկ, — Կարծեմ կուգայ, ահա...

ՏԵՍԻՒ, ԺԳ.

ՆՈՅՆՔ, ՍՕՖԻ

Սօֆի, — Ո՛հ, պարոն, զթուրի՛ւն:

Պապիկ, — (ցած առ Թադէ) Տեսա՞ր:

Սօֆի, — Դուք բարի մարդ մըն էք:

Պապիկ, — Բոլոր աշխարհը գիտէ:

Սօֆի, — Զգայուն մէկն էք:

Պապիկ, — Յայտնի է:

Սօֆի, — Երջանկութիւնս քու մէկ խօսքէդ կտա
ուած է:

Թադէ, — Այնպէս է:

Սօֆի, — Կեանք կամ մահ պիտի առն ինձի:

Թադէ, — Կեանք պիտի տամ:

Պապիկ, — (մեկուսի) Տե՛ս, քեզի համար կը հալի:

Սօֆի, — Մի՞ մերժեք խնդիրքս:

Թադէ, — Չե՛մ մերժեք:

Սօֆի, — Ազատէ՛ դիս:

Թադէ, — Ժամը հասած է:

Սօֆի, — Օրհնեալ ըլլաս. ա՛յ հիմա կ'ըսեմ:
հայրս դիս թեթեւ ապուշի մը նշանեց:

Թադէ, — Հէ՛լէ՛

Սօֆի, — Թեթեւ, ապուշ աւանուիդ մը.

Թադէ, — Ինձի՞ է:

Պապիկ, — Քեզի չէ, սխալ է:

Սօֆի, — Դուք բարի մարդ մըն էք, բայց նշանածս
աւանուիկն մէկն է. ո՛հ, զթուրի՛ւն, զթուրի՛ւն:

(Վարագոյր)

ԱՐԱՐ Գ.

.....

(Թադէի սակ մեջ տեսն մը)

ՏԵՍԻՒ, Ա.

ԹԷՐԷԶԱ, ՊԱՊԻԿ,

Թերեզա, — Կամ ինչ նախկով, հորօրս ամուսնու-
թիւնը վերջնական կերպով սրտուած է, այնպէս չէ՞:

Պապիկ, — Այնպէս է:

Թերեզա, — Եւ թէ՛ այս գիշեր հոս պիտի գան հ-
դեր և խօսքկապը պիտի տրուի հղեր:

Պապիկ, — Պիտի տրուի հղեր:

Թերեզա, — Դուք ի՞նչ կարծիք ունիք այս ամուս-
նութեան վրայ:

Պապիկ, — Ես ձեր կարծիքն եմ:

Թերեզա, — Ի՞նչպէս:

Պապիկ, — Այսինքն թէ՛... վերջապէս գիտէք հար-
կաւ ձեր կարծիքը:

Թերեզա. — Իմ կարծիքս այն է թէ՛ աշխարհի առ-
ջեւ խաղաղուհի պիտի ըլլանք :

Պապիկ. — Իմ կարծիքս ալ այն է :

Թերեզա. — Ամէն մարդ ուղածին պէս պիտի խօսի :

Պապիկ. — Ես պիտի ըսէի :

Թերեզա. — Բնաւ չխորհր որ վաթսուէն տարե-
կանին կարգուող մէկու մը վրայ ամէն մարդ բերնին
եկածը կրնայ ըսել :

Պապիկ. — Այո՛, կրնայ ըսել :

Թերեզա. — Մէկու մը ականջ չկախելով միտքը
դրածը ընել կ'ուզէ :

Պապիկ. — Այնպէս է :

Թերեզա. — Հարկաւ դուք իրեն ըսիք որ այս գոր-
ծէն ետ կենայ :

Պապիկ. — Քանի քանի անգամներ :

Թերեզա. — Եւ ինքք մտիկ չըրաւ :

Պապիկ. — Ամենեւ ին :

Թերեզա. — Թողունք ուրեմն ուղածը թող ընէ. իմ
ամուսնութեանս վրայ ըսելիք մը ունիմ :

Պապիկ. — Ձեր ամուսնութիւնը խիստ կանոնաւոր
է. ատոր ըսելիք չունիմ. ձեր և ձեր եղբօրն ամուս-
նութեան մէջ մեծ տարբերութիւն կայ. օրինակի
համար, ձեր եղբայրը վաթսուէն տարեկան է և
կուզէ քսան տարու աղջկան մը հետ կարգուիլ. մինչ-
դեռ դուք քառասուն տարու էք և քսան տարու երի-
տասարդի մը հետ կ'ուզէք ամուսնանալ. քսան տարի
տարբերութիւն կայ մէջանդր : Ասկէց զատ դուք հարս
ըլլալու բոլոր հանգամանքները ունիք. աղւոր էք, սի-
րուն էք, ներեցէք եթէ այս խօսքերը ձեր երեսն ի վեր
կ'ըսեմ :

Թերեզա. — Մինչդեռ ինք ծերացած է :

Պապիկ. — Այո՛, ծերացած է :

Թերեզա. — Անոր համար կը սիրեմ քեզի որ միշտ
ճշմարիտը կը խօսիս առանց քաշուելու :

Պապիկ. — Բնաւորութիւնս անանկ է ի՞նչ ընեմ :

Թերեզա. — Ես չեմ յուսար որ աղջիկը զինք ուզէ :

Պապիկ. — Ես ալ չեմ յուսար :

Թերեզա. — Մինչդեռ Արշակը ինծի համար հոգին
կուտայ :

Պապիկ. — Քեզի համար կը խնդենայ և չը խնդե-
նայ նէ՛ խնդին մէկն է :

Թերեզա. — Եղբայրս կարծեմ հետը խօսեցաւ. այ-
սօր պիտի հարցնեմ իրեն, կարծեմ որ ինքն է եկողը,
կ'աղաչեմ քիչ մը հեռանայիք :

Պապիկ. — Առանձին կը թողու՞մ ձեզ :

ՏԵՍԻՒ Բ.

ՆՈՅՆՔ, ԹԱԴԷ

Թադի. — (Եկնիքի) Ես բարի մարդ մըն եմ եղեր,
բայց նշանածը աւանակին մէկն է եղեր, կրնաս նէ
հասկցիր, բարի մարդ մըն է եղեր, բայց նշանածը ա-
ւանակ է եղեր. նշանածը ես եմ :

Թերեզա. — Ի՞նչ կը խօսիս եղբայրս :

Թադի. — Ոչինչ :

Թերեզա. — Արդեօք կրնամ հարցնել ձեզ թէ՛ Ար-
շակէն ի՞նչ պատասխան առիր :

Թադի. — Կրնաս հարցնել :

Թերեզա. — Ի՞նչ ըսաւ :

Թադի. — Այդ Արշակը ըսուածը սրիկային մէկն է :

Թերեզա. — Ի՞նչո՞ւ :

Թարի.—Որովհետեւ իրեն բրած բարեբներս չարա-
չար գործածեց ինձի դէմ:

Պապիկ.—Այո՛, չարաչար գործածեց:

Թերեզա.—Չեմ կարծեր որ անխիտ ապերախտ գրտե
նուի մեզի դէմ:

Պապիկ.—Ես այ չեմ կարծեր:

Թարի.—Իրաւունք ունի՞ իմ նշանածին տունը եր-
թայ և աներս խարելով՝ նշանածս ձեռքէս յախտակե-
լու համար խարդախութեան դիմել:

Թերեզա.—Արշակն այ քու նշանածդ կը սիրէ:

Թարի.—Սիրելի կուզէ: Բայց աղջիկն անոր երեսն
անգամ հնայիր. աղջիկը ինձի սէր տուած է:

Թերեզա.—Բայց Արշակը զիս կը սիրէ. (Պապիկին)
այնպէս չէ՞

Պապիկ.—Այնպէս է:

Թերեզա.—Ախարմունք մը ըլլալու է հոս. ես չեմ
հաւատար:

ՏԵՍԻՒ Գ.

ՆՈՅՆՔ, ԱՐՇԱԿ

Թարի.—Դեռ բաւական չեղաւ բրածներդ, անամօ՛թ:

Արշակ.—Ի՛նչ կայ:

Թերեզա.—Ի՛նչ պիտի ըլլայ, Սօֆին կը սիրես
եղեր:

Արշակ.—Այո՛, Սօֆին կը սիրեմ, և քիչ առեմն
պիտի ամուսնանամք:

Թերեզա.—Դուն չէի՞ր որ ինձի համար կեանքդ
կուտայիր:

Արշակ.—Ամենեւին:

Թերեզա.—Պապիկին այ հազար անգամ լսեք ես որ՝
ինձի համար կը մեռնիս եղեր, իսկ քդ կը թոցնես եղեր
(Պապիկը կ'երբայ ասոնց ամենը սուտ է, սիրազրու՜մ:

Պապիկ.—Ապերախտ...

Արշակ.—Յոբորդ, ես ասանկ բան մը մտքէս ան-
գամ անցուցած չեմ, թող բերանովս ըսած ըլլամ:

Թերեզա.—Պապիկը սո՛ւտ պիտի խօսի:

Արշակ.—Անխիտ քեզ ծագրեր է:

Թերեզա.—Ծագրե՛ր է:

Արշակ.—Անշուշտ, կը հաւատաս որ ես քեզի հետ
ամուսնանամ օրիորդ:

Թերեզա.—Լո՛ւէ՛, երթանք հարցնենք Պապիկին,
տեսնենք բրածներդ սո՛ւտ են թէ՛ իրաւ:

Արշակ.—Երթանք:

ՏԵՍԻՒ Դ.

ԹԱԴԷ

Ինչ որ այ ըլլայ, զինքը տունէս վանեցու եմ,
չեմ կրնար համբերել որ իմ գիրկս մեծցած աղայ մը,
այսչափ լրբութեամբ վարուի հետս. աս աստիճան յան-
դրգնութիւն, աս աստիճան ապերախտութիւն բնաւ
տեսնուած չէ:

ՏԵՍԻՒ Ե.

ՆՈՅՆՔ, ՍՕՖԻ ԵՒ ՏԻԳՐԱՆ

Սօֆի.—Ա՛հ, Պարոն, դուն իմ աղաատրարս պիտի
ըլլաս:

Տիգրան.—Դուն իր փրկիչը պիտի ըլլաս:

Սօֆի.—Դուն բարի մարդ մըն ես:

Տիգրան.— Զգայուն սիրտ մը կը կրէք։
 Սոֆի.— Ազնիւ բնաւորութիւն մը ունիք։
 Տիգրան.— Բարեւոյնով մէկը կ'երեւաք։
 Սոֆի.— Խնդիրքս չը պիտի մերժես։
 Տիգրան.— Իր վրայ պիտի դիմաս։
 Սոֆի.— Արշակը թեթեւ է։
 Տիգրան.— Դուն ծանր գլուխ մարդ մըն ես։
 Սոֆի.— Արշակը ապուշ է, խենդ է։
 Թադէ.— Խենդին մեծն է։
 Տիգրան.— Դուն աղէկ կը խորհիւ։
 Սոֆի.— Արշակը չեմ ուզեր։
 Թադէ.— Իրաւունք ունիս չ'ուզելուդ։
 Սոֆի.— Ո՛հ, մինչեւ վերջին շունձս երախտապարտ
 պիտի մնամ քեզ։
 Թադէ.— Զե՛մ ուզեր որ երախտապարտ մնաս։
 Տիգրան.— Որչափ բարի էք։
 Սոֆի.— Ուրեմն պիտի կրնամ սիրածիս հետ մի-
 անայ։
 Թադէ.— Անշուշտ, իմ փափաքս ալ ան է, հայրդ
 հիմա հոս պիտի գայ և այն գործը պիտի լմնցնենք և
 դալ չարթու իմ կենս պիտի ըլլաս։
 Սոֆի.— Ի՞նչ, քու կենդ։
 Տիգրան.— Իր կենդ։
 Թադէ.— Հապա դուք սրի՞ն կը կարծէիք։
 Սոֆի.— Ես քու կենդ հա հա հա։
 Տիգրան.— Սօֆին քու կենդ կենդ հա հա հա...
 Թադէ.— Խնդալու ի՞նչ կայ։
 Սոֆի.— Ես քու կենդ կենդ, հա հա հա
 Տիգրան.— Սօֆին քու կենդ կենդ, հա հա հա։

ՏԵՍԻ, Զ.

ՆՈՅՆՔ. ԹԵՐԷԶԱ

Տիգրան.— (Առ Թերեզա) Սօֆին պարտնէն կենը հա
 հա հա
 Սոֆի.— Ես իրեն կենը հա հա հա
 Թերեզա.— Սօֆին իրեն կենը հա հա հա

ՏԵՍԻ, Է.

ՆՈՅՆՔ. ԲԱՐԹԷՄ

Թադէ.— Բայց ի՞նչ կայ խնդալու։
 Թերեզա.— Սօֆին իրեն կենը, հա հա հա (առնելի
 քան քահանայն կը խնդան)։
 Թադէ.— Իմին ալ խնդալու եկաւ։ (կը խնդայ)

ՏԵՍԻ, Ը.

ՆՈՅՆՔ, ՊԱՊԻԿ

Պապիկ.— Հա հա հա հա հա հա (մեկտափ) ինչո՞ւ
 կը խնդաս։
 Թադէ.— Կորսուեցէք սրկէ ամէնքնիդ ալ, խնդա-
 լու բան մը կայ հոս, ասանկ գործի մը վրայ
 խնդալու է։
 Պապիկ.— Ամենեւին, մանուշանդ թէ՛ լալու է, ին-
 չո՞ւ կը խնդաք, չէ՞ք ամէնքն։
 Թադէ.— Ամենուդ գէ՞մ դատ պիտի բանամ, և գի-
 տէք թէ՛ փաստաբան մը ի՞նչ կ'ընէ եթէ ուզէ։
 Սոֆի.— Պարոնք փաստաբան։
 Թադէ.— Պապիկը ինէ աղէկ գիտէ փաստաբան ըլ-
 լալս, և քու հօրդ դասն ալ ես վրաս առեր էի։
 Տիգրան.— Դո՛ւ, հա՛ հա՛ հա՛ (առնելի կը խնդան)։

ՏԵՍԻՒԼ Թ.

ՆՈՅՆՔ, ՅՈՎՍԷՓ

Յովսէփ. — Ձեզ խնդումներս տեսնելուս վրայ խիստ ուրախ եմ. խօսէ՛ տեսնենք Պ. Թադէ. կարծեմ զոհ ես աղջիկէս. աղջիկ մը որ քեզի համար կեանքն իսկ կը դնէ:

Թադէ. — Խիստ զոհ եմ, այո՛, այնպէս է:

Յովսէփ. — Բայց այն խարդախը հոս ի՞նչ գործ ունի:

Սոֆի. — Հայր, ասիկայ խարդախ չէ՛, ասիկայ հոգւոյս հատարն է:

Յովսէփ. — Կը յանդգնիր իմ առջիս այնպէս խօսելու, և հօրդ մերժածը քեզի ամուսին բնորելու. խարդախ մը՝ որ եթէ Պ. Թադէն առաջուց իմաց չտար ինձ՝ իմ բերնէս խօսք պիտի տանէր:

Թադէ. — Իմ երթալէս վերջը աս եկաւ այնպէս չէ՛:

Յովսէփ. — Այո՛,

Սոֆի. — Ձենէ առաջ պիտի երթար, բայց զէպքը այնպէս բերաւ որ՝ դուք իրմէ առաջ գացած էք: Հայր ես Տիգրանին համար քսած էի քեզ որ դատէն քեզ պիտի ազատէ:

Յովսէփ. — Բայց եւ այնպէս ես զինքը չեմ ուզեր:

Սոֆի. — Բայց եւ այնպէս ես զինքը կ'ուզեմ, և հօր մը բռնութիւնն ալ աս ոչինչ գրելով կրնամ իրեն հետը միանալ. լաւ խորհէ՛ հայր եթէ չես ուզեր որ որդիական պարտքս դուրս չեկամ, և ահա հայր կը խոստովանեմ որ Պ. Թադէն բնաւ չե՛մ սիրեր, և վախճուն տարու մէկու մը կարգուելու ելլելը խենթութիւն է պարզապէս:

Յովսէփ. — Հապա դատր:

Սոֆի. — Ահ, հայր, դատ չունիս, քու գառախազդ Տիգրանն էր որ այս միջոցներուն գիտած էր զիս առնելու համար:

Յովսէփ. — Ի՞նչ կրնես:

Տիգրան. — Գլխովիմ, գլխովիմ, դատ չունիմ ա՛լ:

Թադէ. — Բայց ես դատ ունի՛մ, դատ պիտի բանամ ամենուզ դէմ, և կը բողոքեմ:

Տիգրան և Սոֆի. — Կրնաք բողոքել:

Յովսէփ. — Շատ կը ցաւիմ որ աղջիկս քեզի չ'ուզեր (Արշակ կը մտնէ):

ՏԵՍԻՒԼ Թ.

ՆՈՅՆՔ, ԱՐՇԱԿ

Արշակ. — Ինչպէս կարելի է որ ուզէ: Սոֆին եսմի համար ստեղծուած է

Սոֆի. — Այո՛, մինչեւ վերջը ծագրելու համար ստեղծուած է. պարոն թեթեւ:

Արշակ. — Թեթեւ...

Սոֆի. — Երթանք հայր, հարմիրքի պատրաստութիւն տեսնելու և զիրենք խրատելու որ արժէքնին գիտնան ասկէ ետքը (կերթան):

ՏԵՍԻՒԼ Թ.

ԹԱԴԷ ՊԱՊԻԿ ԱՐՇԱԿ ԲԱՐԴԷՍ

(Թադէ Տեսարանին վրայ կը պսքսի խորհելով: Պապիկն ալ կը պսքսի. Թադէ դուրս կ'եղի և Պապիկն առանց Տեսնելու, պսքսող կը շարունակի, ահ. ահ. բաժրեկտով, այս միջոցին Արշակը կուգայ):

Արշակ. — Ձիս այնպէս նախատէ... այսչափ ոտանաւորներ գրեմ և ինձի թեթեւ բռն. ահ, չեմ կրնար գիտնալ, պէտք է որ ինքզինքս թունաւորեմ:

Թադէ.—Ո՛հ, տկարութիւն մը կուգայ վրաս, և չեմ կրնար քաղել, սիրտս կը բաբախէ, ձեռութեանս կը թմբկն ծունկերս կը գողան, աչքերս կը մթաղնին չեմ տեսներ, ակնոց ալ չունիմ, ո՛հ (կ'իջնայ կը մտնի):

Արշակ.—Չուր, Չուր, Չուր, ի՞նչ բարեսիրտ մարդ ո՛վ Աստուած խմ: Չուր, Չուր, Չուր, այսչափ վշտակեց ըլլայ ինձ, Չուր, Չուր: (Բարդեղը փայտի մը վրայ դրոյ տնկուցած կը բերէ):

Բարդեղ.—Ո՛վ պետի խմէ: (Արշակը ջուր կը արակեալ կը տեսնէ որ կը դիտէ սրտիս դուռն կ'երկէ, այս միջոցին Պապիկ ներս կը մտնէ):

Պապիկ.—Ո՛հ, այս հարուածը պակաս էր, աս ալ եկաւ, Արշակ, դուն արժանի էիր Սօֆիին, և քու ցրնգած հայրդ ալ կ'ուզէր որ առնէ, ա՛հ վաթսուռ տարիքին մէջ կարգուելու ելնելը խենդութիւն է յիմարութիւն է: (այլերը կը բանայ) ո՛հ, կը մարիմ (խորեալ կը մտնի Արշակը ներս կը մտնէ), ա՛հ, Արշակը բնաւ առնելու չէր, Արշակը թեթեւին մէկն է, իմաստակ է, ինքզինքը բանի մը տեղ գրած է:

ՏԵՍՈՒ, ԺԲ.

ՆՈՅՔ, ՏԻԳՐԱՆ

Տիգրան.—Խնդիրը լուսարանուեցաւ:

Թադէ.—(սրտախմբ) Ո՛ր խնդիրը լուսարանուեցան:

Տիգրան.—Օրինակ Սօֆիին խնդիրը:

Թադէ.—Ինչպէ՞ս...

Տիգրան.—Խնդիրին մէջ թիւրիմացութիւն կայ եղեր:

Արշակ.—Ես հասկցայ որ այնպէս է...

Թադէ.—Ես ալ հասկցայ այնպէս ըլլալը... ուրեմն Սօֆին կ'ամուսնանայ կոր ինձի հետ:

Արշակ.—Կարծեմ հայրս կը սխալի... Սօֆին ինձի հետ միայն կրնայ ամուսնանայ:

Տիգրան.—Ինչպէս բախ, թիւրիմացութիւն կայ գործին մէջ, Սօֆին ձեր երկուքին հետ ալ չ'ամուսնանար:

Թադէ.—Ուրե՛մն...

Տիգրան.—Սօֆին ինձի հետ պետի ամուսնանայ...

Թադէ.—Եւ այս պարտն Յովսէփը իր աղջիկը ինձի խոստացած էր:

Տիգրան.—Թիւրիմացութիւն... պարզ թիւրիմացութիւն:

Արշակ.—Իսկ ինձի հետ ամուսնութիւնը:

Տիգրան.—Միշտ թիւրիմացութիւն...

Թադէ.—Չարմանալի բան...

~~Արշակ~~ Արշակ.—Չարմանալի կամ ո՛չ իրողութիւնը այն է որ պարտն Յովսէփ պաշտօնապէս իր աղջիկը, օրինակ Սօֆին ինձի հետ նշանեց և ինձի ալ պաշտօն տուաւ որ գամ այս բերկրաւոր յուրը ձեզի հաղորդեմ և միանգամայն բնագիշտ ձեզի ազգաբարեմ որ յայտնելով կարէք օրինակ Սօֆիէն... ուրեմն մտաք բարով (կը մնկնի):

ՏԵՍՈՒ, ԺԳ.

ԹԱԴԷ, ՊԱՊԻԿ, ԱՐՇԱԿ

Թադէ.—(Պապիկին) Ի՞նչ կ'ըսես առոր:

Պապիկ.—Խնդիրն մէջ թիւրիմացութիւն ըլլալու է:

Թադէ.—Հապա դուն ինձի մինչև ետքը կ'ըսէիր որ Սօֆին ինձի համար հոգի կուտայ...

Արշակ.—Ինձի ալ նոյն բանը չէի՞ ըսեր... աս ի՞նչ հակասութիւն է:

Պապիկ.—Հակասութեան բան չի կայ, այլ միայն թիւրիմացութիւն... ևս թիւրիմացութեան բան մը բերեմ, դուք թիւրիմացութեամբ սխալ հասկցիր էք, պարտն Յովսէփ թիւրիմացութեամբ բաներ մը ըսեր է... վերջապէս ամէնքս ալ թիւրիմացութեան գոհեր ենք:

Թադէ.—Ուրեմն թիւրիմացութեամբ Սօֆին ձեռքէ փախցուցինք:

Արշակ.—Ո՛վ թիւրիմացութիւն ի՞նչ անողոք հարուած մը տուիր իմ բանաստեղծի փափուկ սրտին... Երազներս փրուեցան թիւրիմացութեան ապառաժներուն վրայ...

ՏԵՍԻՍ ԺԳ.

ՆՈՅՆՔ, ԹԵՐԷԶԱ

Թերեզա.— Ի՞նչ կայ... ձեզի յուզումս եւ ամուսն
կը տեսնամ կոք:

Պապիկ.— Բան մըն ալ չի կայ... պզտիկ թիւրքիմա-
մացութիւն մը... որ յաւատանուեցաւ:

Թերեզա.— Ի՞նչ բանի մասին:

Պապիկ.— Ամուսնական ծրագրի մը մասին...

Թերեզա.— Ինչպիսիք Արշակի՞ն վրայ է:

Պապիկ.— Ան ալ իր բաժինը ունի:

Թերեզա.— Բայց թիւրքիմացութեան բան չի կայ...
մենք իրար կը սիրենք:

Արշակ.— Աւա՛ղ, ափսո՛ս, բարե՛շ...

Թերեզա.— Ի՞նչ կը նշանակեն այդ յաւատաւական
աղաղակները:

Արշակ.— Կը նշանակէ որ նորէն թիւրքիմացութեան
մէջ ինկանք:

Թերեզա.— Ինչպէ՛ս... ուրեմն մինչեւ հիմա խա-
բուե՛ր եմ...

Արշակ.— Թիւրքիմացուեր ես պարզապէս,

Թադի.— Բոլոր այս թիւրքիմացութիւններուն վերջ
տալու նամար, եկէ՛ք սոս ալժմ երեքս ալ հրաժարինք
մեր ամուսնական ծրագիրներէն:

Պապիկ.— Ահա՛ իմաստուն խորհուրդ մը... ամուս-
նութիւնը արդէն ինքնին թիւրքիմացութիւն մըն է եւ երբ
վախժան տարեկան մարդ մը կ'ելլէ քսան տարեկան
աղջիկ մը ամուսնութիւնէն, թիւրքիմացութիւններուն թիւրքիմա-
ցութիւնը կը գործէ... ահա՛ միակ հշմարիտ խօսքը որ
թերեւս ըրած եմ ամբողջ կեանքիս մէջ:

ՎԵՐՁ

ԾԱՆՅԹ.— Այս թատերախաղին ներկայացման րոյրը իրաւուն-
քը վերապահումս է ձեզիմասին, Յ. Յ. Պարոնեանի գաւկին՝ Ա-
շոտ Պարոնեանի, որուն հետ պէտք է քանակցին խաղը ներկա-
յացնել փախարողները: Հակառակ պառագային՝ Աշոտ Պարոնեան
իրեն կը վերապահէ ներկայացումը արգիլելու կամ հատուցում պա-
հանջելու իրաւունքը:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0362209

50199